

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชา
การสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
A STUDY OF THE NOVICE TEACHERS CONDITIONS AND PROBLEMS IN
TEACHING PRACTICUM MAJORING IN TEACHING THAI, FACULTY OF
EDUCATION, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

พระจักรพัชร จกภทโท
พระครูวินัยธร สุขุม สุขวฑฒโก
พระมหาสมศักดิ์ ธนปณโณ
ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
อาทิตย์ แก้วไพฑูรย์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชา
การสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
A STUDY OF THE NOVICE TEACHERS CONDITIONS AND PROBLEMS IN
TEACHING PRACTICUM MAJORING IN TEACHING THAI, FACULTY OF
EDUCATION, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

พระจักรพัชร จกภทโท
พระครูวินัยธร สุขุม สุขวฑฒโก
พระมหาสมศักดิ์ ธนปณโณ
ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
อาทิตย์ แก้วไพฑูรย์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 รูป/คน โดยแบ่งออก ดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 4 รูป/คน 2) นักศึกษาปฏิบัติการสอน ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 30 รูป/คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า :

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.91 รองลงมา ด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.90 รองลงมา ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.86 อันดับสุดท้าย ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.77 โดยรวมมีสภาพปัญหาตามการรับรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.44 รองลงมา ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.38 รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.38 รองลงมา ด้านการคุมชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.30 รองลงมา ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.20 อันดับสุดท้าย ด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=4.17 โดยรวมมีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน พบว่า มีความแตกต่างในด้านการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ด้านกระบวนการสอน ด้านทักษะการถาม – ตอบ ด้านการคุมชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

คำสำคัญ : การศึกษาสภาพและปัญหา, การปฏิบัติการสอน, การสอนภาษาไทย

ABSTRACT

This research aims to study the conditions and challenges of teaching practicum in educational institutions as perceived by supervising instructors and fourth-year students in the Thai Language Teaching Program, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. Additionally, it seeks to compare these conditions and challenges based on the size of the schools where the practicum takes place. The study involves a sample group comprising supervising instructors and fourth-year students in the Thai Language Teaching Program at Mahamakut Buddhist University during the academic year 2024. A total of 34 participants were selected through purposive sampling, including four supervising instructors and thirty fourth-year students undertaking their teaching practicum. The research employs a questionnaire as its primary tool to gather data on the conditions and challenges of the teaching practicum in educational institutions. The collected data is analyzed using mean and standard deviation calculations to provide insights into the overall situation and potential areas for improvement in the teaching practicum experience.

Research Findings :

1. The study on the conditions and problems of teaching practicum in educational institutions, as perceived by fourth-year students in the Thai Language Teaching program, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, across four aspects, revealed the following: The aspect with the highest average score was the reaching process (Mean= 3.91). The second highest was questioning and answering skills (Mean = 3.90). This was followed by teacher characteristics (Mean = 3.86). The lowest-ranked aspect was human relations and adaptation to the environment (Mean = 3.77). Overall, the perception of teaching practicum problems was at a high level in all aspects. The study on the conditions and problems of teaching practicum in educational institutions, as perceived by supervising instructors in the Thai Language Teaching program, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, across six aspects, found that: The aspect with the highest average score was human relations and adaptation to the environment (Mean = 4.44). This was followed by teacher characteristics (Mean = 4.38). Next was assessment and evaluation (Mean = 4.38). Classroom management came next (Mean = 4.30). This was followed by the teaching process (Mean = 4.20). The lowest-ranked aspect was questioning and answering skills (Mean= 4.17). Overall, the perception of teaching practicum problems was at a high level in all aspects.

2. The comparison of the conditions and problems of teaching practicum in educational institutions, as perceived by fourth-year students and supervising instructors in the Thai Language Teaching program, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, categorized by the size of the schools where the practicum took place, revealed significant differences in perception between students and supervising instructors in the following aspects Teaching process Questioning and answering skills Classroom management Assessment and evaluation These differences were statistically significant at the 0.05 level, aligning with the research hypothesis.

Keywords : a study of conditions and problems, teaching practicum, teaching Thai language

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะอาศัยหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการทำงานวิจัยเรื่องนี้

กราบขอบพระคุณ พระครูศรีวิธานสุนทร, ผศ.ดร. คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญอ่านและตรวจรายงานการวิจัยงานวิจัยนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้โอกาสในการจัดทำงานวิจัย และสนับสนุนทุนงานวิจัย

ขอขอบใจนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษานี้ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดามารดาและบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้การศึกษานี้ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

พระจักรพัชร จกภทโท, ดร.

หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ตัวแปรที่ศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4	7
2.2 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	16
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเทศไทย	30
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นครู	33
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการสอน	43
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	48
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	63
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
5.1 สรุปผลการวิจัย	94
5.2 การอภิปรายผล	95
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	101
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	108
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย	110
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	114
ภาคผนวก ง เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน	130
ประวัติผู้วิจัย	132

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนเป็นกระบวนการที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมครูและการพัฒนาทักษะการสอนของผู้เรียนในวิชาชีพครูในอดีต การฝึกหัดครูยังไม่มีระบบนิเทศที่เป็นทางการ แต่เป็นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและฝึกปฏิบัติจริง ผู้ที่ต้องการเป็นครูมักเรียนรู้จากครูที่มีประสบการณ์โดยตรง หรือฝึกสอนตามแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่สังกัดอยู่ ต่อมา ในศตวรรษที่ 19 หลายประเทศเริ่มจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครู หรือที่เรียกว่า "Normal Schools" เพื่อให้การศึกษาที่เป็นระบบเกี่ยวกับหลักการสอน โดยในช่วงเวลานี้เริ่มมีการพัฒนาแนวทางการฝึกสอนที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงมีอาจารย์นิเทศก์เพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ในศตวรรษที่ 20 แนวคิดด้านการนิเทศการสอนเริ่มได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบมากขึ้น โดยเน้นการสังเกต การให้คำแนะนำ และการสะท้อนคิด เช่น แนวคิด "Clinical Supervision" ของ Goldhammer (1969) ที่ให้ความสำคัญกับการสังเกตและการสะท้อนผลการสอน หรือ "Developmental Supervision" ของ Glickman (1985) ที่เน้นการพัฒนาครูตามศักยภาพเฉพาะบุคคล สำหรับในประเทศไทยการฝึกหัดครูเริ่มมีขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีการจัดตั้ง "โรงเรียนฝึกหัดครูวัดมเหยงคณ์" ในปี พ.ศ. 2435 ต่อมามีการพัฒนาหลักสูตรฝึกหัดครูอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร อีกทั้งได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเพื่อให้การกำกับดูแลและการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีความเป็นระบบและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ หรือที่เรียกว่า "E-Supervision" การใช้แนวทางนิเทศแบบเสริมพลัง (Empowerment Supervision) ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเอง รวมถึงการนิเทศแบบสะท้อนคิด (Reflective Supervision) ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับปรุงแนวทางการสอนของตนเองผ่านการวิเคราะห์และการสะท้อนผลของการสอนในแต่ละครั้ง โดยสรุป การนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากระบบการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและฝึกปฏิบัติแบบไม่มีโครงสร้าง มาสู่การนิเทศที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน และใช้เทคโนโลยีมาช่วยส่งเสริมให้การฝึกสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาฝึกสอนสามารถพัฒนาทักษะการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างมืออาชีพในอนาคต

การนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน โดยมีความสำคัญในหลายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการสอนที่เหมาะสม ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการจัดการชั้นเรียน เทคนิคการสอน และการประเมินผลการเรียน ด้านการสร้างความมั่นใจและเสริมทัศนคติที่ดี ด้านปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง ด้านเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ด้านการ

พัฒนาแนวทางการวัดและประเมินผล ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาและมหาวิทยาลัย และด้านการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2554) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของครูฝึกสอนโดยการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของครูฝึกสอน ผ่านการสังเกต วิเคราะห์ และให้ข้อเสนอแนะจากอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง สอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2553) อธิบายว่าการนิเทศการสอนช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง และสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษากับอาจารย์นิเทศก์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการฝึกปฏิบัติการสอน และมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะของนักศึกษาฝึกสอน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่ายจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์นิเทศมีบทบาทในการสนับสนุนและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ หรือการจัดการชั้นเรียน หากนักศึกษาสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเปิดใจรับฟังคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศ ย่อมช่วยให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสอนของตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การมีความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่นักศึกษา เนื่องจากการฝึกปฏิบัติการสอนอาจเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาต้องเผชิญกับความกดดันและความท้าทาย ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับอาจารย์นิเทศจะช่วยให้นักศึกษารู้สึกว่ามีที่พึ่ง ได้รับกำลังใจ และสามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ นอกจากการเสริมสร้างความมั่นใจแล้ว ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยน นักศึกษาจะกล้าซักถาม กล้าแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาตนเองผ่านการรับฟังคำแนะนำที่มีคุณค่า นอกจากนี้ หากนักศึกษาพบเจอปัญหาในการสอน เช่น ปัญหาการควบคุมชั้นเรียน หรือปัญหาการสื่อสารกับนักเรียน ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้สามารถขอคำปรึกษาและรับความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศได้อย่างรวดเร็ว ที่สำคัญไปกว่านั้น อาจารย์นิเทศยังเป็นต้นแบบที่ช่วยปลูกฝังจรรยาบรรณและความเป็นมืออาชีพให้แก่นักศึกษา การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ความมีวินัย และความรับผิดชอบจากอาจารย์นิเทศจะช่วยให้นักศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูที่ดีในอนาคต

ปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูของนักศึกษาเป็นประเด็นสำคัญที่นักการศึกษาและผู้บริหารทางการศึกษาต้องคำนึง เนื่องจากการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพโดยปัญหาที่เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูของนักศึกษา พบว่า 1) ปัญหาด้านกระบวนการนิเทศการขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบการนิเทศมักไม่ต่อเนื่องหรือไม่มีการติดตามผลอย่างเหมาะสม นักศึกษาจึงไม่ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายที่วางไว้ การนิเทศบางครั้งเป็นเพียงการตรวจสอบเอกสารหรือการปฏิบัติงานเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นการให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ และอาจารย์นิเทศมีการะงานจำนวนมากทำให้ไม่สามารถนิเทศได้อย่างใกล้ชิดหรือละเอียดลึกซึ้งพอ จำนวนอาจารย์นิเทศไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน 2) ปัญหาด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา นักศึกษาบางส่วนขาดความพร้อมในด้านความรู้ เนื้อหา และวิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนและการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียนยังไม่พัฒนา และนักศึกษามักมีความวิตกกังวลจากการถูกประเมิน ทั้งจากอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ขาด

ความมั่นใจในการสอน 3) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน การสื่อสารระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศมักไม่ราบรื่น ทำให้เป้าหมายในการฝึกสอนและนิเทศไม่สอดคล้องกันครูพี่เลี้ยงบางคนไม่เข้าใจบทบาทของตนในการช่วยเหลือและสนับสนุนนักศึกษาความขัดแย้งระหว่างบทบาทบางครั้งเกิดความขัดแย้งในบทบาทของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ เช่น การให้คำแนะนำที่ขัดแย้งกัน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสน 4) ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนขาดทรัพยากรสนับสนุนโรงเรียนที่รับนักศึกษาฝึกสอนบางแห่งขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้นักศึกษาไม่สามารถพัฒนาทักษะด้านการใช้สื่อการสอนได้อย่างเต็มที่ที่นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงไม่ได้รับสิ่งจูงใจที่เพียงพอ เช่น ค่าตอบแทน หรือการยกย่องในบทบาท ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545) กล่าวว่าปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูส่วนใหญ่มาจากการขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เสนอให้ใช้วิธีนิเทศเชิงโค้ชชิ่ง (Coaching Supervision) เพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นระบบ โดยการนิเทศควรเน้นการให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักศึกษาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มากกว่าการตรวจสอบข้อผิดพลาดเพียงอย่างเดียว สุวิมล ว่องวานิช (2545) การนิเทศที่ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาแต่เน้นการประเมินผลลัพธ์มากเกินไป เสนอแนวทางการฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงเพื่อเพิ่มทักษะในการช่วยเหลือนักศึกษา โดยเฉพาะการสื่อสารและการประเมินผลที่สร้างแรงจูงใจ กรมรัฐ อินทรทัศน์ (2547) ความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนมักไม่ราบรื่น เนื่องจากบทบาทของครูพี่เลี้ยงยังไม่ชัดเจน เสนอให้มีการอบรมครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับ บทบาทและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างแรงสนับสนุนที่ชัดเจนการพัฒนากระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ โดยเสนอแนวทางสำคัญ เช่น การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยี และการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาอย่างเป็นระบบ

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้มีการแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์เพื่อกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำและประเมินผลในการปฏิบัติการสอนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ยังพบว่า การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย นั้น แม้นักศึกษาเป็นผู้เลือกโรงเรียนที่ต้องการออกปฏิบัติการสอนเอง ซึ่งมีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ต่างก็ประสบปัญหาในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนเช่นเดียวกัน ด้วยบริบทของนักศึกษาและโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน รวมถึงหลักสูตร 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ที่ระบุให้นักศึกษาออกปฏิบัติการสอนแค่ 1 ภาคการศึกษา และต้องนิเทศ 3 ครั้ง ทำให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลาจำกัดในการนิเทศเพราะต้องสอนในรายวิชา และมีภาระหน้าที่ต่างๆ มากเกินไป ทำให้การให้คำปรึกษา พูดคุย และแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ไม่ต่อเนื่องและเต็มที่เท่าที่ควร รวมถึงการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีบริบทที่แตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ อีกทั้งการนิเทศเป็นการประเมินตามเอกสารที่ทางคณะได้กำหนดขึ้น แต่ยังขาดในกระบวนการนิเทศเชิงสำรวจสภาพปัญหาในการปฏิบัติการสอน ความเป็นอยู่ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และปัญหาการนิเทศที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกสอนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหา และเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาอาจารย์นิเทศก์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอนเพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาปรับปรุงการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยเพื่อให้การฝึกปฏิบัติการสอนเกิดประสิทธิภาพและคุณภาพสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ทราบสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.3.2 อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการรับรู้ต่อปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และอาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยมีขอบเขต ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต/วิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2567 มีจำนวนทั้งสิ้น 245 รูป/คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 รูป/คน โดยแบ่งออก ดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 4 รูป/คน 2) นักศึกษาปฏิบัติการสอน ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 30 รูป/คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.5 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.1 ตัวแปรต้น มี 2 ได้แก่

1.5.1.1 นักศึกษาปฏิบัติการสอน

1.5.1.2 อาจารย์นิเทศก์

1.5.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง

1.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1.5.2.1 สภาพและปัญหาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 คณะศึกษาศาสตร์ หมายถึง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เปิดสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

1.6.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในรายวิชาที่ครูเต็มเวลาที่จัดให้นักศึกษาภาคปกติ ได้ฝึกภาคปฏิบัติการสอนในสภาพการณ์จริงในสถานศึกษาตามที่สถาบันคัดเลือกไว้โดยใช้เวลา 1 ภาคเรียน

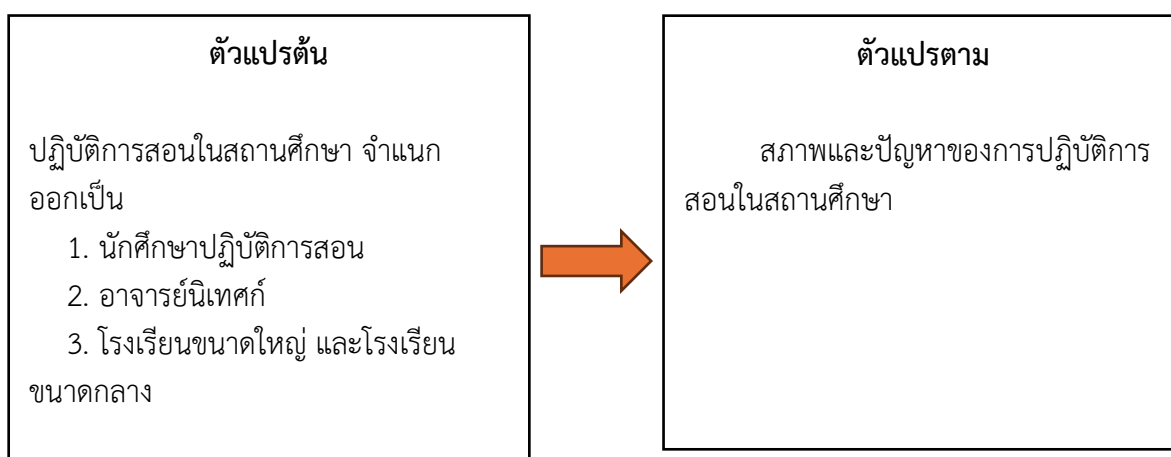
1.6.3 สภาพ หมายถึง สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามการรับรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอน และอาจารย์นิเทศก์

1.6.4 ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค ทำให้การฝึกปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่ครูไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการปกครองชั้นเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านคุณลักษณะความเป็นครู

1.6.5 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่ 4 และออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567

1.6.6 อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถาบันให้ทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลประเมินผลการปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่ครูของนักศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.8.1 ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษารายวิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.8.2 ทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูของสถาบันให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

1.8.3 ได้แนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษารายวิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กลุ่มผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4
- 2.2 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเทศไทย
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นครู
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการสอน
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
- 2.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต/วิทยาลัย เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) 4 ปี ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต/วิทยาลัยที่เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์

เพื่อให้บัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มีคุณสมบัติสอดคล้องกับข้อกำหนดดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงกำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติงานในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 270 ชั่วโมง โดยนักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ จะต้องมีความสัมพันธ์เบื้องต้นตามข้อกำหนดของคณะศึกษาศาสตร์ อีกทั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาโดยยึดถือระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของสถานศึกษา

1.2 คำอธิบายรายวิชา

ED1012 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

Teaching Practicum in School 4

ปฏิบัติการสอนในหน้าที่ครูอย่างครบถ้วน จัดการเรียนการสอนในรายวิชาเอก การวัดและประเมินผล และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การบูรณาการความรู้

และศาสตร์การสอน สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนา และแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ การสัมมนาการศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตร สถานศึกษา การจัดทำแผนการสอนและจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ ให้มีปัญญารู้คิด มีความเป็นนวัตกร และมีความสุขในการเรียน การดูแล ช่วยเหลือ พัฒนา และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียนและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครูในการเรียน ภายใต้งานนิเทศจากอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง

Teaching practicum to be a teacher of main major subjects; measurement and evaluation; implementation for learner development; conducting research for learner development; generating innovation and applying technology for learners' educational benefits; Integrating knowledge and the art of teaching; knowledge sharing or exchange; educational seminar; participating in the development and advancement of an educational institution's curricula; preparing lesson plans, provide learner-centered instruction according to learners' ability and interest in order to enhance their intellectual development, innovative spirit and pleasure of learning; overseeing, assisting, promoting, and systematically reporting learning progress of individual learners; participating in creative teamworking and professional development activities; establishing collaborative networks with parents and the community to support quality learning for learners; conducting oneself in accordance with the professional code ethics for teachers under the supervisory of supervisor and the school cooperative teacher.

1.3 คำชี้แจงเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

1.3.1 คุณสมบัติของนักศึกษาที่จะออกปฏิบัติในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4 เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของคณะศึกษาศาสตร์

1.3.2 คุณสมบัติของสถานศึกษา

1.3.2.1 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (กถ.) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) และอื่น ๆ

1.3.2.2 เป็นโรงเรียนที่ได้รับการรับรองผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

1.3.2.3 เป็นโรงเรียนที่มีครูพี่เลี้ยงที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ของคุรุสภา

1.3.3 การเลือกสถานศึกษา

1.3.3.1 นักศึกษาเลือกสถานศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยจัดหาให้ (โรงเรียน
เครือข่าย)

1.3.3.2 นักศึกษาเลือกสถานศึกษาด้วยตนเองแล้วแจ้งมหาวิทยาลัย

1.3.4 คุณสมบัติครูพี่เลี้ยงตามที่ครุสภากำหนด

1.3.4.1 มีคุณวุฒิจบปริญญาตรีขึ้นไป

1.3.4.2 มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3.4.3 มีคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี และสอนในสาขาวิชาที่ตรง และ/
หรือ สัมพันธ์กับสาขาวิชาที่นักศึกษาครูไปปฏิบัติการสอน

1.3.5 ขอบข่ายการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

1.3.5.1 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 4 คาบ/
สัปดาห์

1.3.5.2 งานในหน้าที่ครูและกิจกรรมอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง/สัปดาห์
หมายเหตุ: ถ้านักศึกษามีชั่วโมงการสอนมากกว่า 4 คาบ/สัปดาห์ สามารถ
ลดจำนวนชั่วโมงงานอื่น ๆ ในหน้าที่ครูได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 270 ชั่วโมง)

1.4 การวัดและประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

1.4.1 แนวทางการปฏิบัติ

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4 มีแนวปฏิบัติดังนี้

1) ประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมเสริมความรู้ การฝึก
ปฏิบัติงาน เต็มเวลา และสัมมนาหลังการฝึกปฏิบัติแล้ว จะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของ
เวลาทั้งหมด

2) ประเมินจากการบันทึกความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากวิทยากร และการปฏิบัติ
กิจกรรม ที่ครบถ้วนทุกแบบบันทึก

3) ประเมินจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา และจากผลงานที่
ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ จะต้องปฏิบัติได้ตามที่กำหนดไว้ในแบบประเมินผล

1.4.2 ช่วงระยะเวลาในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

กำหนดให้มีการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู จำนวน 3 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน ดังนี้

- 1) ครั้งที่ 1 ให้ประเมินในช่วงเวลาสัปดาห์ที่ 3 – 5 (น้ำหนักการประเมินร้อยละ 20)
- 2) ครั้งที่ 2 ให้ประเมินในช่วงเวลาสัปดาห์ที่ 7 – 9 (น้ำหนักการประเมินร้อยละ 30)
- 3) ครั้งที่ 3 ให้ประเมินในช่วงเวลาสัปดาห์ที่ 11 – 14 (น้ำหนักการประเมินร้อยละ 50)

1.4.3 องค์ประกอบของผู้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

นักศึกษา 1 คน ให้มีผู้ประเมิน ประกอบด้วย

- 1) อาจารย์นิเทศ
- 2) ครูพี่เลี้ยง
- 3) ผู้บริหาร (ผู้บริหารที่เป็นผู้ประเมินสามารถเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือ

ผู้บังคับบัญชา

ขั้นต้นในสถานศึกษา หรือหัวหน้ากลุ่มสาระ ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา)

1.4.4 คำนำน้หนักการให้คะแนนของผู้ประเมินแต่ละคน

การกำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนรู้

ค่าน้ำหนักการให้คะแนนของผู้ประเมินด้านการจัดการเรียนรู้ ให้มีสัดส่วน ดังนี้

อาจารย์นิเทศ : ครูพี่เลี้ยง : ผู้บริหาร = 50 : 40 : 10

2) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ค่าน้ำหนักการให้คะแนนของผู้ประเมินด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ให้มี สัดส่วน ดังนี้

อาจารย์นิเทศ : ครูพี่เลี้ยง : ผู้บริหาร = 30 : 40 : 30

หมายเหตุ : 30 คะแนน ในส่วนของผู้บริหาร แบ่งเป็นผู้บริหารร้อยละ 15 และผู้แทนคณะกรรมการ

สถานศึกษาร้อยละ 15

3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ค่าน้ำหนักการให้คะแนนของผู้ประเมินด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ให้มีสัดส่วน ดังนี้

อาจารย์นิเทศ : ครูพี่เลี้ยง : ผู้บริหาร = 30 : 40 : 30

1.4.5 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.4.5.1 กำหนดให้แต่ละพฤติกรรมบ่งชี้ มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยแต่ละระดับคุณภาพมีคะแนน ดังนี้

ระดับคุณภาพ 1 มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน (ต่ำกว่ามาตรฐาน ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง)

ระดับคุณภาพ 2 มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน (ต่ำกว่ามาตรฐาน ระดับควรปรับปรุง)

ระดับคุณภาพ 3 มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน (มาตรฐานขั้นต่ำ)

ระดับคุณภาพ 4 มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน (สูงกว่ามาตรฐาน ระดับดี)

ระดับคุณภาพ 5 มีค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน (สูงกว่ามาตรฐาน ระดับดีมาก)

1.4.5.2 คะแนนผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู จำแนกรายด้านและผู้ประเมิน

1.4.5.2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 12 พฤติกรรมบ่งชี้

$$\text{คะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนด้านการจัดการเรียนรู้}}{12}$$

1.4.5.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย 8 พฤติกรรม
บ่งชี้

$$\text{คะแนนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน}}{8}$$

1.4.5.2.3 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ประกอบด้วย 20
พฤติกรรมบ่งชี้

$$\text{คะแนนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ}}{20}$$

1.4.5.3 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

4.5.3.1 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (X)

ให้ X_S = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ประเมินโดย
อาจารย์นิเทศ

X_T = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ประเมินโดย
ครูพี่เลี้ยง

X_A = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ประเมินโดย
ผู้บริหาร

$$X_1 = \frac{[(.50)X_S + (.40)X_T + (.10)X_A]}{12} \times (0.2)$$

$$X_2 = \frac{[(.50)X_S + (.40)X_T + (.10)X_A]}{12} \times (0.3)$$

$$X_3 = \frac{[(.50)X_S + (.40)X_T + (.10)X_A]}{12} \times (0.5)$$

$$X_{total} = X_1 + X_2 + X_3$$

โดยให้ $X_{๑}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1
 $X_{๒}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2
 $X_{๓}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 3
 X_{total} = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ รวม 3 ครั้ง

1.4.5.3.2 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Y)

ให้ Y_S = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนที่ประเมินโดยอาจารย์นิเทศ

Y_T = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนที่ประเมินโดยครูพี่เลี้ยง

Y_A = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนประเมินโดยผู้บริหาร

Y_C = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ที่ประเมินโดยผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา

$$Y_1 = \frac{[(.30)Y_S + (.40)Y_T + (.255)Y_A + (.045)Y_C]}{8} \times (0.2)$$

$$Y_2 = \frac{[(.30)Y_S + (.40)Y_T + (.255)Y_A + (.045)Y_C]}{8} \times (0.3)$$

$$Y_3 = \frac{[(.30)Y_S + (.40)Y_T + (.255)Y_A + (.045)Y_C]}{8} \times (0.5)$$

$$Y_{total} = Y_1 + Y_2 + Y_3$$

โดยให้ $Y_{๑}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนครั้งที่ 1

$Y_{๒}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนครั้งที่ 2

$Y_{๓}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนครั้งที่ 3

Y_{total} = เป็น คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนรวม 3 ครั้ง

4.5.3.3 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ (Z)

ให้ Z_S = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ประเมินโดยอาจารย์นิเทศ

Z_T = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ประเมินโดยครูพี่เลี้ยง

Z_A = ผลรวมของคะแนนสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ประเมินโดยผู้บริหาร

$$\begin{aligned} Z_1 &= \frac{[(.30)Z_S + (.40)Z_T + (.30)Z_A]}{20} \times (0.2) \\ Z_2 &= \frac{[(.30)Z_S + (.40)Z_T + (.30)Z_A]}{20} \times (0.3) \\ Z_3 &= \frac{[(.30)Z_S + (.40)Z_T + (.30)Z_A]}{20} \times (0.5) \\ Z_{total} &= Z_1 + Z_2 + Z_3 \end{aligned}$$

โดยให้ $Z_{๑}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ครั้งที่ 1

$Z_{๒}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ครั้งที่ 2

$Z_{๓}$ = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ครั้งที่ 3

Z_{total} = เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ 3 ครั้ง

4.5.3.4 คะแนนเฉลี่ยรวมผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู (T)
โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยรวมของผลการประเมินครั้งที่ 1-3 เป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรวมผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ครั้งที่ 1 (T_1)

$$T_1 = \frac{X_1 + Y_1 + Z_1}{๓}$$

คะแนนเฉลี่ยรวมผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ครั้งที่ 2 (T_2)

$$T_2 = \frac{X_2 + Y_2 + Z_2}{3}$$

คะแนนเฉลี่ยรวมผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ครั้งที่ 3 (T_3)

$$T_3 = \frac{X_3 + Y_3 + Z_3}{3}$$

คะแนนเฉลี่ยรวมผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู (T)

$$T_{\text{total}} = T_1 + T_2 + T_3$$

1.4.5.4 เกณฑ์การแปลผลและการตัดสินผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.4.5.4.1 เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

ตาราง เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.50 – 5.00	ผ่านมาตรฐาน ระดับดีมาก
3.50 – 4.49	ผ่านมาตรฐาน ระดับดี
3.00 – 3.49	มาตรฐาน
น้อยกว่า 3.00	ไม่ผ่านมาตรฐาน ควรปรับปรุง

1.4.5.4.2 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ผลรวมการประเมินทั้ง 3 ด้าน (X, Y และ Z) แต่ละด้าน ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3.00 และต้องได้คะแนนเฉลี่ยรวม (T) ไม่น้อยกว่า 3.00 คะแนน จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ ทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.4.5.4.3 การรายงานและระยะเวลาการใช้ผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1) การรายงานผลการประเมินของผู้ประเมิน

ให้สถาบันอุดมศึกษารายงานผลการประเมินที่เป็นคะแนนรายด้าน และคะแนนเฉลี่ยรวมแต่ละครั้ง ภายใน 45 วัน นับจากประเมินครั้งที่ 3 เสร็จ โดยจัดทำเป็นสรุป รายงานผลการประเมินตามแบบฟอร์ม และช่องทางที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนด

2) ระยะเวลาการใช้ผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้าน การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ผู้ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ สามารถใช้ผลการประเมินประกอบการ ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วย ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2559 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 ต่อไปได้โดยไม่จำกัด ระยะเวลาการใช้ผลการประเมิน

1.4.5.5 วิธีการที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

วิธีการที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ให้ใช้วิธีการประเมินตามระบบที่ สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภากำหนด

1.4.5.6 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการ ปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1) แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้

2) แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

3) แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของ วิชาชีพโดยแบบประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการ ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 1.4.5.7 ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินผลการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4 ดังนี้

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4				
คะแนน	ระดับคะแนน	ค่าคะแนน	ความหมาย	
80-100	A	4.00	ดีเยี่ยม	Excellent
75-79	B+	3.50	ดีมาก	Very Good
70-74	B	3.00	ดี	Good
65-69	C+	2.50	ค่อนข้างดี	Above average
60-64	C	2.00	พอใช้	Average
55-59	D+	1.50	อ่อน	Below average
50-54	D	1.00	อ่อนมาก	Poor
0-49	F	0	ตก	Fail
-	I	-	การวัดผลยังไม่สมบูรณ์	Incomplete

หมายเหตุ : ภาณักศึกษา ลาภจ ลาป่วย (ไม่ครบ 270 ชั่วโมง) ให้ดำเนินการซ่อมเสริมภายหลัง จากวันที่กำหนดในปฏิทินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้ครบตามเกณฑ์

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ตรงที่สถาบันผลิตครูจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในภาคปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริง และฝึกทักษะต่างๆ ในการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้ค้นพบการแก้ปัญหาด้วยตัวเองเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูในอนาคต ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

อัจฉรา ประไพตระกูล (2520 : 31) กล่าวว่าประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นคำใหม่ที่คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบัญญัติขึ้นในปี การศึกษา 2518 ซึ่งแต่เดิมใช้การฝึกสอนบางสถาบันยังใช้คำนี้อยู่บางสถาบันเรียกว่าการฝึกงาน หรือบางสถาบันใช้ชื่อว่าการศึกษาวิชาชีพครู คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความหมายของคำว่าประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Professional Experience กล่าวคือเป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับ หรือ กลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนรวมถึงได้รับโอกาสให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่างๆ อันที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานตลอดจนหลักการที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน

คณะกรรมการประสานงานฝึกหัดครู (2530 : 45 – 46) ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้

1. การฝึกวิชาชีพครูเป็นการสังเกตการณ์การจัดชั้นเรียน การปกครองชั้นการจัดกิจกรรมและการสอนต่าง ๆ
2. การฝึกวิชาชีพครูเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วม เช่นการเข้าไปช่วยจัดอุปกรณ์การสอน การปกครองชั้นเรียน การช่วยดูแลการจัดกิจกรรม การช่วยตรวจงานนักเรียน
3. การฝึกวิชาชีพครูเป็นการฝึกสอนและฝึกงาน คือการรับผิดชอบในการสอน การปกครองชั้นเรียนและการฝึกงานในสาขาที่เรียนมา

กรมการฝึกหัดครู. (2535 : 59) กล่าวว่า ประสบการณ์วิชาชีพครูมีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอนที่เคยทำแต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จะเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียนการจัดประสบการณ์วิชาชีพอาจจัดเป็นกิจกรรมหลายรูปแบบและหลายทางเพื่อให้เรียนรู้ได้กว้างขวางและมีความเข้าใจงานของครู

ดวงใจ สีเขียว (2549 : 24) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับผู้ที่มีอาชีพครูโดยเฉพาะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษาทุกคนที่จะได้ฝึกทักษะและศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิธีแก้ปัญหา โดยมีอาจารย์นิเทศสถาบันและอาจารย์นิเทศ โรงเรียนให้ความช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้นิสิต/นักศึกษานำความรู้ไปปฏิบัติจริงตลอดจนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเองอีกทั้งยังเป็นการเตรียมตัวเพื่อเป็นครูต่อไปในอนาคต

คันสนีย์ จันทร์สถิตย์พร (2549 : 58) กล่าวว่า “ประสบการณ์วิชาชีพ” (professional experience) หมายถึง กระบวนการและมวลงประสบการณ์ที่สถาบันผลิตครูดำเนินขึ้น เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาได้นำความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ด้วยการปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำงานในวิชาชีพพร้อมกับเพื่อนร่วมงาน ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

อัจฉรา วัฒนานรงค์ และสุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2541 : 92 – 94) กล่าวว่า “ประสบการณ์วิชาชีพ” มาจากคำว่า “Professional Experience” หมายถึง การจัดประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษาได้มีการเรียนรู้และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งถือว่าการให้ความรู้โดยผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้จะเป็นการฝึกหัดทางปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี เกิดความมั่นใจที่จะนำความศรัทธาในอาชีพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูในที่สุด

บุญชรัสมี เต็มชัย (2546 : 113-114) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการและมวลงประสบการณ์ที่สถาบันผลิตครูจัดให้แก่ นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้นำความรู้ความสามารถทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจากการลงมือปฏิบัติ และเกิดประสบการณ์ตรงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์ที่จำเป็นจริง เสมือนเป็นครูประจำการซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติวิชาชีพต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดที่เกิดจากการศึกษาแนวคิดและทักษะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาของนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดคุณลักษณะหรือสมรรถภาพของนักศึกษาที่ต้องการให้เกิดการปฏิบัติจริงทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะ
2. ก่อนที่นักศึกษาจะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรเรียนรู้รายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่ออกไปฝึกรู้จักการแก้ปัญหา และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีเหตุผล ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจริยธรรมในวิชาชีพฝึกทักษะเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานฝึกทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รับผิดชอบหน้าที่ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพของตน
3. ประสบการณ์ต้องสอดคล้องและให้ผลตามวัตถุประสงค์ และมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
4. การจัดประสบการณ์ควรมุ่งประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติให้ควบคู่กันไปโดยให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติและหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
5. ประสบการณ์จะต้องนำไปสู่การพัฒนาแรงจูงใจ (Motivation) ในตัวผู้เรียนเนื่องจากเป็นปัจจัยเสริมสร้างให้ผู้เรียนใฝ่รู้ มีความปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ความสามารถและทักษะอื่นๆ ไปในทางที่สร้างสรรค์
6. ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรเน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์และทักษะการติดต่อสื่อสารให้กับบุคคลอื่น ตลอดจนนิสัยการพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ การให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน และมีความพึงพอใจในงานที่ต้องปฏิบัติ
7. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้รับตั้งแต่ระยะแรก ๆ ที่นักศึกษาได้เรียนวิชาชีพ โดยได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้นทีละน้อยจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก และจัดต่อเนื่องเป็นระยะๆ ตลอดทั้งหลักสูตร

8. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรกำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ รูปแบบ และการวางแผนที่ชัดเจนตลอดจนจัดให้มีการนิเทศแก่นักศึกษา

9. ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/นักศึกษาควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนให้ความสนใจผู้เรียนอย่างจริงจังมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้ความสนใจต่อการพัฒนาการเรียนของนักศึกษาเป็นรายบุคคล และมีเวลาให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ผู้เรียนนอกเวลาเรียนได้ ให้โอกาสผู้เรียนที่จะพัฒนากลวิธีการปฏิบัติงานของตนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบทบาทวิชาชีพ และมีทักษะในการประเมินการปฏิบัติงานของนักศึกษารวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

10. สถาบันผลิตครูควรได้ประสานความร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างความตระหนักในภาระหน้าที่ในการทำงานร่วมกับสถาบันการผลิตครู

ประกอบ กรณีกิจ (2550 : 15) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การทดสอบ ทฤษฎีในสภาพการณ์จริงเป็นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และการพัฒนาตนเองนอกจากนี้การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูต้องนำไปสู่การพัฒนาแรงจูงใจให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รู้ มีความปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถและทักษะด้านอื่น ๆ ไปในทางสร้างสรรค์มีทักษะในการติดต่อสื่อสารตลอดจนนิสัยการพึ่งตนเอง และรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ปทีป เมธาคณวุฒิ (2530 : 86 – 87) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ คือ

1. การทดสอบทฤษฎีในสภาพจริง ประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎีและสภาพการณ์จริง และนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นานและช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถภาพสูงขึ้นผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่เขาต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่ เป็นความจริง (Relevance) มีความหมาย (Meaningfulness) และนำไปปฏิบัติได้เขาต้องการเรียนรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา

2. การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดประสบการณ์การวิชาชีพจะเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนในด้านความต้องการ ความสนใจและความสามารถโดยกำหนดสภาพขั้นต่ำสุด และเปิดเผยโอกาสให้นักศึกษาแสดงสมรรถภาพเหล่านั้นได้ในเวลาที่เหมาะสมและตามความต้องการของแต่ละคน

3. การพัฒนาตนเอง เมื่อนักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เขาเหล่านั้นจะเริ่มคิดถึงตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีแนวทางของตนเองก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการและมวลงประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์สอนมีความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ด้วยการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำงานในวิชาชีพพร้อมกับอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง นักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2.2 ความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สุนน อมรวิวัฒน์ (2541 : 221) กล่าวว่า การส่งนักศึกษาวิชาชีพรูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพที่แท้จริงได้รู้จักเด็กไปทำงานร่วมกับครูและบุคคลอื่นๆ ได้มีโอกาสเป็นผู้นำซึ่งช่วยให้นักศึกษาไปปรับปรุงตนเองในทุก ๆ ด้าน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ดีมีได้หมายความว่าความถึงการจัดสภาพห้องเรียนที่หรูหรา สะดวกสบายมิได้หมายถึงความพร้อมทางวัตถุ เทคโนโลยี และการบริการอันเลิศ หากหมายถึงโอกาสที่นิสิตจะได้รับการฝึกฝนอย่างหลากหลาย ได้เรียนรู้แบบอย่างที่ดีค้นคว้าแก้ปัญหาที่ท้าทาย รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทุกฝ่ายในองค์กรเกิดความรู้สึที่ดี ภาคภูมิใจในสถานภาพของวิชาชีพครู

คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (มปป : 1) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการผลิตครู เพราะเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างนักศึกษาครูให้เป็นผู้มีความรัก ความศรัทธาต่ออาชีพครูและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจแก่หน่วยงานผู้ใช้ครู กระบวนการภาคปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การผลิตครูมีคุณภาพที่พึงประสงค์ได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานผู้ใช้ครูอย่างจริงจังเพราะหน่วยงานผู้ใช้ครูคือสถานที่ฝึกปฏิบัติเป็นแหล่งต้นแบบที่จะให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงควบคู่กับการเรียนรู้ภาคทฤษฎีจากมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการผลิตครู

ไดน์แฮม และ สตริตเทอร์ (Dinham and Stritter, 1986 : 116) กล่าวว่า ในการให้การศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพใด ๆ ก็ตาม นอกจากจะต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อมขณะนั้นประกอบด้วยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการคิด และกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติในวิชาชีพเพราะในการฝึกปฏิบัติงานนั้นผู้ฝึกหัดจะได้เรียนรู้ลักษณะการปฏิบัติงานการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น คุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพมีการสร้างทัศนคติที่ดีกับผู้ร่วมวิชาชีพเดียวกัน ฝึกทักษะเทคนิคต่างๆ ในการปฏิบัติงานที่จะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในวิชาชีพนั้นๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการพัฒนาครูให้มีความพร้อมและศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในอนาคต ช่วยให้เรียนรู้และปรับตัวกับการจัดการเรียนการสอนจริงทั้งในด้านการวางแผน การสื่อสาร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การเผชิญสถานการณ์จริงในห้องเรียนช่วยเพิ่มความมั่นใจและทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การจัดการชั้นเรียนและการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน

2.2.3 จุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

พวงรัตน์ ไชยศิริ และคณะ (2520 : 119 – 120) กล่าวถึงจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นิสิต/นักศึกษานำสิ่งที่ได้เรียนในวิชาการศึกษา จิตวิทยา และวิธีสอนไปทดลองปฏิบัติเป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจจะปรับปรุงหรือประยุกต์ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงก็ได้
2. เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองและสอนภายใต้การนิเทศ
3. เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาได้มีชีวิตรอยู่ในห้องเรียนและโรงเรียนจริงๆ คำนึงเกี่ยวกับบรรยากาศเข้าใจหน้าที่ของครู คำนึงกับนักเรียนทำการศึกษและใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปทำการสอน
4. เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่ามีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะประเมินในด้านบุคลิกภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจจะส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป และเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตน

คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (มปป : 1) กล่าวถึงจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากการกระทำโดยการฝึกปฏิบัติควบคู่กับการเรียนรู้ทฤษฎีทั้งในด้านเนื้อหาสาระและเทคนิควิธีอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเข้าใจ และความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

2. นักศึกษาครูได้ปฏิบัติในกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เกิดความรัก และความศรัทธาในวิชาชีพครู รวมทั้งกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นครูเพื่อจะได้ยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ครูให้ถูกต้องด้วยความมั่นใจตลอดไป

3. นักศึกษาครูได้พัฒนาตนเองและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูกับหน่วยงานผู้ใช้ครูโดยตรง

วิกกินส์ (Wiggins. 1997: 68) กล่าวถึงจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า

1. เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดทักษะและเป็นครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. เพื่อเป็นการเตรียมนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดทักษะและเป็นครูได้ตระหนักถึงงานสอน และเป็นการสำรวจตนเองว่าต้องการประกอบอาชีพครูหรือไม่เพื่อให้นักศึกษาที่ไม่มั่นใจจะเป็นครูจะได้พยายามทำให้ดีที่สุด

บราวน์ (Brown. 1998 : 92) กล่าวว่าการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจุดประสงค์ ดังนี้

1. สามารถใช้ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาทั้งหมด
2. ประเมินผลว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนหรือไม่
3. ได้พัฒนาความสามารถเรียนรู้ฝึกทักษะที่มีความจำเป็นของการประกอบอาชีพครู

ดวงใจ สีเขียว (2549 : 25) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นต้องการให้นักศึกษา/นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู สามารถนำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพจริง สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นพัฒนาบุคลิกภาพและมีทัศนคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู

คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (2565 : 4) กล่าวถึงจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกตามมาตรฐานการปฏิบัติงานด้วยการนำหลักการ วิธีการสอน ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ได้จากการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยไปปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา

2. เพื่อให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ตรงในมาตรฐานการปฏิบัติตนโดยสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อนครู ผู้บริหาร และ บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตามกรอบจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของผู้ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามบทบาทของครูในสถานศึกษา

2.2.4 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2564 : 7-10) กล่าวว่า บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา ประกอบไปด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง คณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งเพื่อให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติให้นักศึกษา โดยมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ติดต่อประสานงานกับนักศึกษาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) จัดทำเอกสารคู่มือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3) เป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาฝึกสอนในทุกเรื่องขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4) แนะนำระเบียบปฏิบัติราชการ ระเบียบวินัยครู และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

5) พิจารณาคัดเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เหมาะสมกับตามที่คุรุสภากำหนด

6) ควบคุม กำกับ ดูแล ความประพฤติของนักศึกษาฝึกสอน

7) แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประสานความร่วมมือ อำนวยความสะดวก

8) รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะของครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

9) จัดการปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาที่จะออกไปปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแนวทางให้คำปรึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา โดยมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในด้านการสอน การปกครองชั้นเรียน การจัดห้องเรียน การจัดกิจกรรมและการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน
- 2) สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและช่วยเหลือให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอน
- 3) แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเลือกการทำและการใช้สื่อการเรียนตลอดจนวิทยาการต่างๆ
- 4) แนะนำการทำกำหนดการสอนหรือกำหนดการสอนและการทำบันทึกแผนการสอน
- 5) วัดผลและประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 6) จัดปฐมนิเทศเพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้พร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 7) แนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในงานด้านต่าง ๆ
- 8) รับทราบปัญหา ปรึกษาหารือ และร่วมวางแผนกับทางโรงเรียนฝึกสอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขและพัฒนางานด้านต่างๆของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเน้นเรื่องวิชาการของแต่ละโปรแกรม

3. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้าสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนในโรงเรียน นั้น ๆ โดยมีบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้การปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแนะนำให้รู้จักบุคคลสถานที่ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในโรงเรียน และมอบหมายงานสอนให้แก่นักศึกษา
- 2) ให้ความคุ้มครอง ดูแลที่อยู่อาศัย การกินอยู่หลับนอนและรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน
- 3) สอดส่องสังเกตและให้คำแนะนำชี้แจงข้อบกพร่องตลอดจนแนะแนวทางแก้ไขแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น การสอนการจัดกิจกรรมและความประพฤติ
- 4) ร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวางแผนพัฒนาโรงเรียน
- 5) แนะนำบุคคลสำคัญในท้องถิ่นกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น
- 6) ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีงามระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับนักเรียนครูพี่เลี้ยง บุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง และคนในชุมชน
- 7) รายงานอาจารย์นิเทศก์เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนเกิดขึ้น
- 8) ประชุมชี้แจง แนะนำ อบรมระเบียบปฏิบัติงานของโรงเรียน ตลอดจนปฏิบัติตนในหน้าที่ราชการให้แก่ศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 9) ให้ข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัยเพื่อปรับปรุงโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ดีขึ้น

4. ครูพี่เลี้ยง หมายถึง ครู/อาจารย์ที่ประจำชั้นหรือประจำวิชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกสอนในหน่วยฝึกฯ โดยมีบทบาท หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) แนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับนักเรียน
- 2) แนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความเข้าใจถึงสภาพการเรียนของนักเรียนการปกครองชั้นเรียน ตลอดจนการทำงานประจำชั้นต่าง ๆ
- 3) เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้สังเกตการสอนของตนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนจะลงมือสอนจริง
- 4) ช่วยแนะนำสัทธิการสอนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นตัวอย่าง
- 5) ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเรื่องการทำแผนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การศึกษารายกรณีตลอดจนการทำกำหนดการสอนและงานประจำชั้นเรียน
- 6) สังเกตการสอนและการทำงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องตามหลักการเพื่อให้การสอนดำเนินไปด้วยดี
- 7) ช่วยเหลือให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการจัดหา การเลือก การจัดทำ และการใช้สื่อการเรียนการสอนตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ
- 8) ตรวจสอบที่กแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พร้อมกับเขียนข้อความเสนอแนะในบันทึกแผนการสอนล่วงหน้าเพื่อให้นักศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนลงมือสอน
- 9) ปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกับอาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาและแก้ไข ปัญหาความประพฤติและงานด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 10) วัดผลและประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 11) เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในการชักชวนให้ประชาชนสนใจ และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น
- 12) กระตุ้นและแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้กับงานในด้านต่าง ๆ
- 13) ให้คำปรึกษาหารือและแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นครู

5. ครูนิเทศของโรงเรียน หมายถึง ครูที่สอนประจำโรงเรียน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำทะเบียนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน
 - 2) แจกเอกสารนิเทศการฝึกสอน แนะนำวิธีใช้ให้แก่ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียน
 - 3) เก็บรวบรวมรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการวัดผล และส่งให้คณะกรรมการประเมินผลการฝึกสอน
 - 4) ให้ที่ปรึกษาทางวิชาการแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยง
6. ครูและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่นอกเหนือไปจากผู้บริหารโรงเรียน ครูนิเทศก์

โรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยง โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้ความช่วยเหลือและมีมิตรภาพแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามสมควร
 - 2) แนะนำตักเตือนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านความประพฤติปฏิบัติตนตามหลักการเป็นครูที่ดี
 - 3) ให้ความร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงอาจารย์นิเทศโรงเรียนและอาจารย์จากมหาวิทยาลัย
7. หัวหน้านักศึกษาฝึกสอนประจำหน่วยฝึก (กรณีที่มีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกินกว่า 1 คน) มีบทบาท หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ติดตามประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ควบคุมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และครูนิเทศเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องปฏิบัติร่วมกัน
 - 2) ติดต่อประสานงานกับนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในกรณีที่กิจกรรมบางอย่างที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะต้องทราบโดยแจ้งผ่านฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและขออนุมัติก่อนที่จะปฏิบัติการเพื่อป้องกันข้อบกพร่องหรือการเสียประโยชน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเองหรือแก่การสอน
 - 3) ตักเตือนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายในหน่วยของตน เมื่อเห็นว่าปฏิบัติตนหรือปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหน้าที่อันจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้นั้นหรือส่วนรวม หรือต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบโดยเร็ว
 - 4) ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและเกิดผลดีต่อการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 5) เป็นประธานในการประชุมปรึกษาหารือในกิจการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือประชุมเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาในการฝึกประสบการณ์ฝึกสอนคนอื่น ๆ
 - 6) เป็นผู้นำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ออกช่วยงานประเพณีชุมชนโดยได้รับความเห็นชอบจากโรงเรียน
8. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมีบทบาท หน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 1) แสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้
 - 2) เอาใจใส่ในการสอน และการปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย
 - 3) พยายามเรียนรู้ถึงความเป็นไปในชั้นที่ตนเข้าสอนให้มากที่สุดโดยเฉพาะการศึกษารายบุคคล(การศึกษารายกรณี)
 - 4) รับเอาข้อแนะนำในการปฏิบัติงานจากอาจารย์ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์นิเทศมาปรับใช้
 - 5) รับผิดชอบต่องานในหน้าที่ไม่ทอดทิ้งให้เกิดความบกพร่องเสียหายทั้งงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยฝึกและจากมหาวิทยาลัย
 - 6) ออกช่วยเหลืองานประเพณีในชุมชนเพื่อแสดงความมีน้ำใจไมตรีโดยได้รับความเห็นชอบจากหน่วยฝึก
 - 7) วางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

8) ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยเคร่งครัด
 กรมการฝึกหัดครู (2535:86-90) กล่าวถึง หน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์สถาบันและอาจารย์
 นิเทศก์ในโรงเรียน ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์สถาบัน

1.1 ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการสอน การปกครองชั้นเรียน การจัดห้องเรียน
 การจัดกิจกรรม และการบริหารทางวิชาการแก่ชุมชน

1.2 สังเกตการณ์สอนของนิสิต/นักศึกษาและให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง

1.3 แนะนำนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำและใช้สื่อการเรียน

1.4 ตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกำหนดการสอน โครงการสอนและบันทึกการสอน

1.5 วัดผลและประเมินผลการสอนของนิสิต/นักศึกษา

1.6 แนะนำระเบียบปฏิบัติราชการและวินัยครู

1.7 จัดปฐมนิเทศเพื่อเตรียมตัวนิสิต/นักศึกษา

1.8 จัดสัมมนานิสิต/นักศึกษาอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคคลที่
 เกี่ยวข้อง

1.9 สาธิตการสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอน

1.10 แนะนำนิสิต/นักศึกษาอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนในการทำ
 เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้งานด้านต่าง ๆ

1.11 แลกเปลี่ยนนโยบายและชี้แจงเกี่ยวกับงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.12 รับทราบปัญหาและร่วมวางแผนกับทางโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขและพัฒนา
 งานด้านต่าง ๆ ของนิสิต/นักศึกษา

2. อาจารย์นิเทศก์ในโรงเรียน

2.1 แนะนำนิสิต/นักศึกษาฝึกสอนแก่นักเรียนในชั้นเรียน

2.2 แนะนำนิสิต/นักศึกษามีความเข้าใจในสภาพการเรียน ปัญหาของนักเรียน และการ
 ทำงานในชั้นเรียน

2.3 ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการสอนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนที่จะสอนจริง

2.4 สาธิตการสอนแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้เป็นแบบอย่าง

2.5 ให้คำแนะนำนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับการทำกำหนดการสอนโครงการสอน หรือบันทึกการ
 สอน

2.6 สังเกตการสอนและการทำงานของนิสิต/นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอไม่ปล่อยให้ นิสิต/
 นักศึกษาสอนโดยลำพังช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องตามหลักการเพื่อให้การสอนดำเนินไป
 ด้วยดี

2.7 ช่วยเหลือให้คำแนะนำนิสิต/นักศึกษาในด้านการจัดการเลือกการจัดทำและการใช้
 สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

2.8 ตรวจสอบบันทึกการสอนของนิสิต/นักศึกษา พร้อมกับเขียนข้อเสนอแนะลงในบันทึก
 ล่วงหน้าเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนลงมือสอน

2.9 ปรีกษาหารือและวางแผนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์สถาบันเพื่อพัฒนาและแก้ไขความประพฤติและงานด้านต่าง ๆ

2.10 วัดผลและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/นักศึกษาร่วมกับโรงเรียน

2.11 เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนในการชักชวนประชาชนให้สนใจและร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น

2.12 กระตุ้นและแนะนำให้นิสิต/นักศึกษานำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้

2.13 ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสม

พวงรัตน์ ไชยศิริ และคณะ (2520:59) กล่าวถึงบทบาทอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน ดังนี้

1. บทบาทด้านประชาสัมพันธ์
2. บทบาทด้านเป็นผู้นิเทศงานทางวิชาการ
3. บทบาทในด้านเป็นผู้ร่วมงานและประสานงาน

ยุพิน พิพิธกุล (2527:106) กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์นิเทศในโรงเรียนสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์ ในโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ ดังนี้ ปฐมนิเทศนิสิต/นักศึกษาฝึกสอนใหม่ศึกษาประวัติย่อของนิสิต/นักศึกษาแสดงการสอนเป็นตัวอย่าง ตรวจบันทึกการสอน สังเกตการสอน มอบหมายงานให้แก่ นิสิต/นักศึกษาได้ลองปฏิบัติให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การเตรียมสื่อการสอนการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น การให้คำปรึกษาแก่นิสิต/นักศึกษากลับแก้ไขในหัวข้อที่เสนอแนะ การประเมินผลการทำตนให้เป็นตัวอย่าง และการประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์สถาบัน

ดวงใจ สีเขียว (2549 : 28) กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์นิเทศทั้งสองฝ่ายในการนิเทศก์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การเตรียมนักศึกษา ส่วนที่ 2 การเข้าทำการนิเทศหรือปฏิบัติการนิเทศและส่วนที่ 3 การประเมินผลการนิเทศ

บุญชูธรรม์ เต็มชัย (2546 : 18 – 19) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้จะต้องประกอบด้วยองค์การที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะด้านบุคลากรซึ่งประกอบด้วยหลายฝ่าย ได้แก่หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Director of Student Teaching) อาจารย์นิเทศก์(Supervisor) ครูพี่เลี้ยง (Classroom Co-operating Teacher) ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (School Administrator) (Montana State University,1989;Southwest State University,1989) ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

2.1.5 การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการพิจารณาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนิสิต/นักศึกษาทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการเป็นครูว่าสามารถพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ การประเมินเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาวิชาชีพครูให้เป็นในทางที่ถูกต้อง

ไดน์แฮม และ สตริตเตอร์ (Dinham & Stritter.1996 : 117 – 120) ได้กล่าวถึงการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง ดังนี้

1. การประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนควรประเมินอย่างต่อเนื่อง โดยประเมินในสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายและประเมินหลายสมรรถภาพเพื่อให้ผลการประเมินนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งผลการประเมินทำให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงาน ดังนั้นระบบการประเมินควรมีลักษณะดังนี้ มีจุดมุ่งหมายการประเมินที่ชัดเจนมีเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนมีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปปฏิบัติได้(Practicality) มีการฝึก (Training) การใช้ระบบการประเมินเพื่อให้เกิดความตรงมากขึ้น มีการใช้การประเมินหลากหลายวิธี เนื่องจากการประเมินโดยวิธีใดเพียงวิธีเดียวไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลได้ครบถ้วน

2. การประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงเป็นการประเมินที่แน่นอน (Constantly) การตัดสินคุณค่าเป็นไปอย่างถูกต้องและมีความหมาย (Meaningfully) ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการประเมิน มโนทัศน์ของสิ่งที่จะประเมินต้องได้มาตรฐานและคำนึงถึงบริบท (Context) ของประเมิน ดังนั้นควรกำหนดว่าใครเป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินจะประเมินใคร และใช้วิธีในการประเมินที่สามารถตัดสินคุณค่าได้ National Council for Accreditation of Teacher Education หรือ NCATE เป็นสถาบันวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือของสมาคมวิชาชีพครูกว่า 30 สมาคมประกอบด้วย องค์กรครู นักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาชีพครูผู้รับผิดชอบนโยบายการศึกษาโดย NCATE ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตครูการเตรียมครูที่มีคุณภาพโดยมีกระบวนการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าการผลิตครูของสถาบันการผลิตครูระดับมหาวิทยาลัยและการรับรองหลักสูตรของสถาบันการผลิตครูได้กำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพผู้ที่จะเป็นครูใหม่เพื่อที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ด้านความถนัดลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านความรู้ในวิชาศิลปศาสตร์ ด้านความรู้ในวิชาชีพครู ด้านประสบการณ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน ด้านความสามารถในการประเมินผลในหลายรูปแบบและด้านความสามารถในการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ

Interstate New Teacher Assessment and support consortium (INTASC) ได้กำหนดมาตรฐานการผลิตครูซึ่งเป็นมาตรฐานระดับสากลไว้ 10 มาตรฐาน ดังนี้

1. ครูมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่สำคัญและเครื่องมือสำหรับการสืบค้นข้อมูล
2. ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้และสนับสนุนการใช้สติปัญญา สังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน
3. ครูมีความเข้าใจว่านักเรียนมีความแตกต่างในการเรียนรู้ และมีโอกาสในการเรียนการสอน โดยการปรับให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย
4. ครูมีความเข้าใจและมียุทธวิธีในการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการของนักเรียนเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาและทักษะการปฏิบัติ
5. ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และแรงจูงใจในตัวเอง
6. ครูควรรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาและเทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการสืบเสาะความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียน
7. ครูมีการวางแผนการสอนโดยอยู่บนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา

8. ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธวิธีการการประเมินที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อประเมินและรับรองระดับสติปัญญา สังคมและพัฒนาการทางกายภาพของผู้เรียน

9. ครูคือผู้สะท้อนถึงความต่อเนื่องของการประเมินตนเองการแสดงผลออกต่อผู้อื่น และเป็นผู้ที่เฝ้าหาโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ

10. ครูส่งเสริมสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ ใน ชุมชนเพื่อที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและความเจริญรุ่งเรือง

มหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี (Mississippi University. 2001) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินนักศึกษาวิชาชีพครูไว้ 5 ด้าน 42 ตัวบ่งชี้ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน (ตัวบ่งชี้ที่ 1-8) ด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ (ตัวบ่งชี้ที่ 9-15) ด้านการสอนเพื่อการเรียนรู้ (ตัวบ่งชี้ที่ 16-30) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ (ตัวบ่งชี้ที่ 31-38) และด้านการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน (ตัวบ่งชี้ที่ 39-41) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการวางแผนและการเตรียมการสอน (Planning and Preparation) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 1-8 ดังนี้

1. การกำหนดหรือการคัดเลือกวัตถุประสงค์การเรียนรู้สำหรับบทเรียน
2. การกำหนดรายละเอียดหรือการเลือกวิธีการสอนสำหรับบทเรียน
3. การกำหนดรายละเอียดหรือเลือกองค์ประกอบของเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน
4. การกำหนดรายละเอียดหรือเลือกวัสดุและวิธีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
5. การใช้สารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนในการวางแผนและการจัดการเรียน
6. ใช้ความรู้เกี่ยวกับความต้องการ และความสนใจของนักเรียน
7. มีการวางแผนการสอนโดยการบูรณาการความรู้จากวิชาอื่น ๆ
8. มีการรวบรวมหลายวัฒนธรรม และนำไปใช้ในการวางแผนการสอน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสื่อสารและสัมพันธ์ (Communication and interaction) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 9-15 ดังนี้

9. ใช้การเขียนการพูดและการสื่อสารกับนักเรียนอย่างเหมาะสม
10. มีความคาดหวังในการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน
11. แสดงทักษะการสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงความว่องไวต่อการเปลี่ยนแปลง
12. ฟังและแสดงความสนใจสิ่งที่นักเรียนพูด
13. สร้างและสนับสนุนบรรยากาศในชั้นเรียน
14. ให้โอกาสนักเรียนในการร่วมมือ การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์
15. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และผู้ปกครอง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการสอนเพื่อการเรียนรู้ (Teaching For Learning) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 16-30 ดังนี้

16. ครูแสดงความรู้เกี่ยวกับวิชาที่สอน
17. ฟังและแสดงความสนใจในสิ่งที่นักเรียนพูด
18. ให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจของนักเรียนและประสบการณ์ให้สัมพันธ์กับการสอน
19. ใช้ยุทธวิธีการสอนที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย

20. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างและความต้องการของแต่ละบุคคล

21. บรรยายมโนทัศน์โดยใช้ภาษาที่นักเรียนเข้าใจ
22. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการกิจกรรมการเรียนการสอน
23. นำเทคโนโลยีและทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ในการเรียนการสอน
24. ให้โอกาสนักเรียนในการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
25. ใช้คำถามเพื่อระดมมโนทัศน์ที่ผิดเพื่อคลุมเครือติดตามตรวจสอบการทำงานของ

นักเรียน

26. ใช้คำถามที่ใช้ในการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีแนวคิดริเริ่มความคิดสร้างสรรค์และการคิดประเมินค่า

27. ใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
28. ปรับยุทธวิธีในการให้ข้อมูลป้อนกลับผู้เรียนและมีการเสริมแรงนักเรียน
29. ให้เวลาที่เหมาะสมสำหรับตอบสนองการคิดในระดับที่สูงของนักเรียน
30. ให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างทันท่วงทีในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ (Managing The Learning Environment) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 31-38 ดังนี้

31. แสดงความยุติธรรมและการสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้
32. ใช้เวลาในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
33. ตรวจสอบการมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนักเรียน
34. มอบหมายงานในกิจวัตรประจำวันแก่นักเรียน
35. ประยุกต์การใช้หลักการของการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
36. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนและการแก้ไขเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
37. ใช้ประโยชน์ของการตอบสนองเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
38. ดูแลเกี่ยวกับการจัดสรรเวลา กิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์อย่างยุติธรรม

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน (Assessment of Student Learning) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 39-42 ดังนี้

39. เกณฑ์การประเมินการสื่อสารและมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียน
40. การพัฒนาความหลากหลายของการประเมินอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
41. ส่งเสริมนักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนและการประเมินตนเอง
42. บันทึกความก้าวหน้าเกี่ยวกับการทำงาน การปฏิบัติของนักเรียน

คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับอาจารย์นิเทศก์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (2564 : 6) กล่าวว่า การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหาร จะประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/ภาคการศึกษา โดยใช้แบบประเมินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- แบบประเมินผลสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
- แบบประเมินผลด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครอง

- แบบประเมินด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

จะบันทึกการนิเทศการปฏิบัติการสอนทุกครั้งที่มีการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลังจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ต้องแจ้งผลการประเมินครั้งที่ 1 และประเมินครั้งที่ 2 ให้นักศึกษาทราบและนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง

สรุปได้ว่า การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยทั่วไปมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนการฝึกประสบการณ์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาและแผนการฝึกประชุมปฐมนิเทศและรับทราบแนวทางการฝึก จัดทำแผนการสอนและเอกสารที่จำเป็น
2. การปฏิบัติการสอนและการประเมินระหว่างฝึก สอนในชั้นเรียนตามแผนที่กำหนด ใช้เทคนิคการสอนและสื่อการสอนให้เหมาะสม อาจารย์นิเทศมาตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำ รับการประเมินจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ
3. การประเมินผลหลังการฝึก นักศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการฝึกครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศให้คะแนนและข้อเสนอแนะ นำผลการประเมินไปพัฒนาตนเอง

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเทศไทย

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการผลิตครูเนื่องจากเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาเป็นผู้ที่รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรการผลิตครูแต่ละสถาบันการศึกษามีจุดมุ่งหมาย รูปแบบ แนวทาง และวิธีจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่แตกต่างกัน ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดขอบข่ายและสาระสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543 : 2 – 5)

1. มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานวิชาชีพเต็มเวลาในสาขาที่ตนได้เลือกศึกษา
2. นำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพที่เป็นจริง
3. สามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในวิชาชีพครูและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง
5. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครุศาสตร์และโรงเรียน/สถาบันอื่น ๆ
6. พัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ
7. มีทัศนคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู

เนื้อหารายวิชาต่อสัปดาห์ มีดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบันพบนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อแนะนำเรื่องทั่วไปเกี่ยวโรงเรียน/สถาบัน เช่น การบริหารโรงเรียนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนหลักสูตรระดับชั้นที่ต้องสอน แหล่งข้อมูลการเรียนการสอน แผนการสอนระยะยาว บันทึกการสอนประจำวันโดยอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบันให้คำแนะนำและตรวจความถูกต้อง

สัปดาห์ที่ 2 นักศึกษาวิชาชีพครูสังเกตการณ์สอนและปฏิบัติงานครูในห้องเรียนจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบัน นักศึกษาวิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบัน วิเคราะห์การสอนและการปฏิบัติงานครูร่วมกัน

สัปดาห์ที่ 3 นักศึกษาวิชาชีพครูเริ่มปฏิบัติการสอนโดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบันให้คำปรึกษา อาจารย์นิเทศก์ต้องตรวจบันทึกการสอนล่วงหน้า ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวการแก้ไขให้ถูกต้อง นิเทศการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูทุกครั้งที่ปฏิบัติการสอนเพื่อให้คำแนะนำการแก้ปัญหาต่างๆ และติดตามพัฒนาการทางการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

สัปดาห์ที่ 4 การประเมินผลครั้งที่ 1 อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งแจ้งข้อดี ข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการแก้ไข

สัปดาห์ที่ 5-6 นักศึกษาวิชาชีพครูปฏิบัติการสอน โดยพยายามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินผลครั้งที่ 1 ของอาจารย์นิเทศก์ เน้นการคุมชั้นเรียน การกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยเด็กนักเรียนและเวลาในการสอน ตรวจสอบการปฏิบัติงานครูอื่นๆ เช่น การตรวจงานนักเรียน การจัดปายนิเทศ นิเทศการต่างๆ การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สัปดาห์ที่ 7 ประเมินผลครั้งที่ 2 อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลกิจกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งแจ้งข้อดี ข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการแก้ไข

สัปดาห์ที่ 8-10 นักศึกษาวิชาชีพครูปฏิบัติการสอน โดยพยายามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากการประเมินผลครั้งที่ 2 ของอาจารย์นิเทศก์ โดยเน้นการผลิตสื่อการสอนที่สร้างสรรค์ การสอนแบบใหม่ ๆ การประเมินผลนักเรียนและยังคงติดตามสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปของนิสิตซึ่งแจ้งข้อดี ข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการแก้ไข

สัปดาห์ที่ 11 ประเมินผลครั้งที่ 3 อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งแจ้งข้อดี ข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการแก้ไข

สัปดาห์ที่ 12-14 นักศึกษาวิชาชีพครูปฏิบัติการสอนอย่างอิสระและเตรียมพร้อมในการสอบสวน

สัปดาห์ที่ 15-18 นักศึกษาวิชาชีพครูสอบสวนและประเมินผลการสอนของตนเองโดยเขียนสรุปไว้ตอนท้ายสมุดบันทึกการสอน

วิธีการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ประชุมและอภิปรายกลุ่มใหญ่ในการปฐมนิเทศนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนไปปฏิบัติการสอน โดยศูนย์ประสานการณวิชาชีฟ

2. สาธิตการสอนในชั้นเรียนโดยอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบัน

3. สังเกตการณ์สอนแบบมีส่วนร่วมและศึกษางานครูที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบันปฏิบัติ

4. ปฏิบัติการสอนและงานครูอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

5. ทดลองวิธีสอนแบบใหม่ ๆ และผลิตสื่อการสอนที่สร้างสรรค์

6. นิเทศการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบัน

7. อภิปรายกลุ่มย่อยระหว่างอาจารย์นิเทศคณะครุศาสตร์และนักศึกษาวิชาชีพครูสาขา/วิชาเอกต่าง ๆ ประมาณ 6 ครั้งในระหว่างปฏิบัติการสอน

8. ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักศึกษาวิชาชีพครูโดยอาจารย์นิเทศคณะครุศาสตร์และอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน/สถาบันในเรื่องการเรียนการสอนและปัญหาต่าง ๆ

9. ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ที่ได้รับการแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน/สถาบันและอาจารย์นิเทศก์ คณะครุศาสตร์

10. สัมมนาหลังการปฏิบัติงานวิชาชีพเพื่อสรุปเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพครูในอนาคตการวัดผลการเรียนกำหนดให้เป็นเกณฑ์ตามระเบียบการประเมินผลของมหาวิทยาลัยโดยมีการประเมิน 3 ส่วน คือ

1. พัฒนาการด้านพฤติกรรมการสอน

2. พัฒนาการด้านพฤติกรรมทั่วไป

3. ประเมินผลการสอบสอน การวัดผลการเรียนในสาขาและวิชาเอกต่างๆ มีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยทั่วไปวิชาเอกเดียวประเมินพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปอย่างน้อย 4 ครั้ง และสอบ 1 ครั้ง วิชาเอกคู่ประเมินพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปอย่างน้อยวิชาเอกละ 3 ครั้งและสอบ 1 ครั้ง โดยที่สัดส่วนการประเมินเป็นดังนี้ คือ

3.1 ประเมินพัฒนาการพฤติกรรมการสอนและ/หรือการทำงาน 50%

3.2 ประเมินผลการสอบสอน 20%

3.3 ประเมินพัฒนาการด้านพฤติกรรมทั่วไป 20%

3.4 เวลาในการปฏิบัติงาน 5%

3.5 สัมมนาประสบการณ์วิชาชีพ 5%

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันผลิตครูมี ดังนี้

1. โครงสร้างของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของแต่ละสถาบันมีความสอดคล้องกัน คือ นักศึกษาวิชาชีพครูจะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบในที่สุดท้ายของการเรียนการสอน โดยฝึกเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน และจุดมุ่งหมายก็สอดคล้องกัน คือ มุ่งให้นักศึกษาวิชาชีพครูรู้ภาคทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริงทั้งในส่วนของการสอนและงานครูในหน้าที่อื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานสอน เช่น งานวิชาการ งานธุรการ งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาสังคมและชุมชน และมีการจัดกิจกรรมสัมมนาในระหว่างฝึกและหลังฝึกเพื่อแนะแนวทางและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า สถาบันการผลิตครูทุกสถาบันให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูนอกเหนือจากงานสอนและคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีความศรัทธาและเจตคติต่อวิชาชีพครูและบุคลิกภาพความเป็นครู นอกจากนี้บางสถาบันก็ได้มีการเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำทางการศึกษาและความสามารถในการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

3. รูปแบบการประเมินซึ่งเป็นระบบหลักระบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยตรง โดยที่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีระบบการประเมินที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือทั้งองค์ประกอบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินวิธีการประเมิน แบบประเมินลักษณะและจำนวนผู้ประเมิน การประเมินผลและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมีความแตกต่างกันในส่วนของการรายละเอียดซึ่งแล้วแต่บริบทและความเหมาะสมของสถาบันนั้นๆ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพรู และจุดมุ่งหมายและวิธีการจัดกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูมีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงาน วิชาชีพรูเต็มเวลา นำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสภาพที่เป็นจริงสามารถแก้ปัญหา ให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ เรียนรู้ การทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นในวิชาชีพรู และมี บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพรูตลอดจนช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูพัฒนา ไปสู่คุณลักษณะหลาย ๆ ประการของครูวิชาชีพรู

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นครู

วิชาชีพรูเป็นวิชาชีพรูที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพรูขั้นสูงซึ่งเป็นวิชาชีพรูที่ต้องใช้ระยะเวลา ในการศึกษาวิทยการ การฝึกฝน การอบรมให้มีความชำนาญ มีระเบียบวินัย มีจรรยาบรรณแห่ง วิชาชีพรู และมีองค์การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพรู ผู้ที่ประกอบวิชาชีพรูต้องมีคุณลักษณะ และมี คุณสมบัติที่แตกต่างกันไปจากผู้ประกอบวิชาชีพรูอื่น ๆ เพราะวิชาชีพรูเป็นวิชาชีพรูที่ต้องรับภาระ สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์พัฒนาสังคมและประเทศจากความสำคัญดังกล่าวได้มีนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพรูได้ให้แนวคิด หลักการและการวิจัยที่ เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตลอดจนเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพรูไว้ หลายทัศนะ ดังนี้

4.1 คุณลักษณะครูที่ดี

คุณลักษณะความเป็นครูที่ดี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพรูพึงมีเพื่อให้สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 ว่าด้วย ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา ในมาตรา 52 ดังนี้ ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพรูขั้นสูงโดยการ ประสานให้สถานบันทางการศึกษามีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และ พัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (2544) กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดีว่า ครูที่เป็นครูด้วยใจรัก เป็น ครูด้วยจิตและวิญญาณ มีความเป็นครูทุกกลมหายใจตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นครูที่รักและห่วงหา ห่วงใย อาหาร ต่อนักเรียน ต่อศิษย์ดุจลูกในไส้ของตนเอง จะทำทุกวิถีทางที่จะให้ศิษย์เป็นคนดี ไม่ยินยอมให้ ศิษย์เป็นคนไม่ดีเป็นอันขาด จะติดตามสอดส่องศิษย์ทุกเมื่อเชื่อวันโดยไม่ละทิ้งและมีความสุขมากใน การที่ได้เกิดมาเป็นครู รักเกียรติเทอดทูนสถาบันครูอย่างภาคภูมิใจ

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542) กล่าวว่า ครู ที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นครูมีความ ประพฤติดี วางตัวดีเอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิญญาณของความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยจิต วิญญาณของความเป็นครู

Maria Orlando (2024) กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดี ดังนี้

1. ครูที่ดีต้องให้เกียรตินักเรียน ครูที่ดีควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกปลอดภัยที่จะพูดความรู้สึกของตัวเอง ในขณะเดียวกันก็เป็นการสอนให้เด็ก ๆ รู้จักฟัง ความเห็นของคนอื่นด้วย ครูเช่นนี้จะสร้างบรรยากาศน่าเรียนรู้ให้กับห้องเรียน

2. ทำให้นักเรียนผูกพันและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ครูที่จะสร้างห้องเรียนที่ประหนึ่งชุมชนเล็กๆที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมมือกัน ในชุมชนนี้มีกฎระเบียบที่ต้องเคารพ และมีหน้าที่ที่แต่ละคนต้องทำ นักเรียนแต่ละคนจะรู้สึกว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของห้องเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กๆรู้ว่านอกจากครูแล้วพวกเขายังมีเพื่อน ๆ ที่จะพึ่งพาอาศัยกันได้ตลอดเวลา

3. มีความอริ กระทบหรือรื้อ และเอาใจใส่ครูที่ดีจะเปิดกว้างกับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือเพื่อนร่วมงาน ครูเช่นนี้จะpersonที่นักเรียนรู้ว่าสามารถมาหาได้เมื่อพวกเขามีปัญหา หรือแม้แต่จะมาเล่าเรื่องตลกให้ฟังเฉย ๆ ก็ตาม พวกเขาจะเป็นผู้ฟังที่ดี และสามารถสละเวลาอันยุ่งเหยิงมาให้คนที่กำลังเดือดร้อนได้เสมอ ถ้าครูมีปัญหาส่วนตัว นักเรียนจะดูไม่ออกเลย เพราะครูเหล่านี้จะเก็บปัญหาส่วนตัวไว้นอกโรงเรียนเสมอ

4. เชื่อมมั่นในศักยภาพของนักเรียนทุกคนครูคนนี้จะรู้ว่าความความหวังของครูที่มีต่อนักเรียนส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนเสมอ ยิ่งครูคาดหวัง เชื่อมมั่นในศักยภาพของนักเรียนมากเท่าไร นักเรียนก็มักจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น

5. รักที่จะเรียนรู้ นอกจากรักที่จะเรียนรู้แล้ว ยังนำความรักในการศึกษารวมเข้ากับสื่อการสอน มาสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ครูจะต้องเป็นนักเดินทางสายอาชีพนี้ ที่คอยแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และเสาะหาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับนักเรียนเสมอ ครูคนนี้จะต้องกล้าที่จะเรียนรู้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ หรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในห้องเรียน และเป็นผู้แบ่งปันความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ

6. ต้องเป็นผู้นำที่ดีครูที่ดีจะตั้งเป้าไปที่ทีมเวิร์ค และการตัดสินใจของทีม รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม ครูที่ดีจะถ่ายทอดความเป็นผู้นำไปยังนักเรียน โดยการให้โอกาสนักเรียนแต่ละคนผลัดกันเข้ามามีบทบาทเป็นผู้นำในชั้นเรียนบ้าง

7. สามารถพลิกแพลงได้ การสอนบางวิธีอาจใช้ไม่ได้ผลอย่างที่คิด ครูจึงต้องมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนได้ โดยการประเมินการสอนของตัวเองตลอดคาบเรียน และค้นหาวิธีใหม่ ๆ สื่อการสอนใหม่ ๆ มาอธิบาย จนแน่ใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจคอนเซ็ปต์ของบทเรียน

8. ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้ไม่ายที่จะถามความเห็นและขอความช่วยเหลือจากครูคนอื่น ครูเช่นนี้จะมองการร่วมมือว่าเป็นการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมสายอาชีพเดียวกัน พวกเขารู้จักที่จะใช้คำวิจารณ์และคำแนะนำที่ได้มาในการพัฒนาตัวเองต่อไป

9. ความเป็นมืออาชีพตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณ์การแต่งกายไปจนถึงทักษะการจัดการและการเตรียมพร้อมในแต่ละวัน ทักษะการพูด การเจรจาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการพูดกับผู้บังคับบัญชานักเรียน หรือเพื่อนร่วมงาน พวกเขาจะเป็นที่เคารพของใครรอบข้าง เพราะบุคลิกที่เป็นมืออาชีพ

เนลเซน (Neilsen. 1990: 35 – 36) กล่าวถึงลักษณะครูที่ดีไว้ว่า ครูดีนั้นไม่ใช่สอนตัวอย่างเดียวที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการเป็นครูที่ดีได้ แต่ต้องรู้จักประสานความรู้ของผู้เรียนให้ไปในแนวทางเดียวกันได้ การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ที่ครูสร้างขึ้น และทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่ทำการสอนอย่างถูกต้อง

เวกเซลบิทท์ (Wexelbitt. 1991: 104) กล่าวว่า ครูดีเป็นคนที่เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวครูกับผู้เรียนได้ดีกว่าครูทั่วไป นอกจากนั้นครูดีจะต้องรู้จักใช้ความรู้สึกที่มีลักษณะคล้ายกับพ่อแม่ของศิษย์ได้ดีกว่าครูทั่วไปอีกด้วย

ฟาวน์ส และ แนนซ์ (Fawns & Nance. 1993: 58) กล่าวว่าครูเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาครูอย่างแท้จริง จะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางการสอนและเป็นคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีด้วย

สายหยุด จำปาทอง (2529 : 111) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูดีที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเกิดจากเหตุปัจจัย 2 ประการ คือ คุณสมบัติและความรู้พื้นฐานของครูแต่ละคนที่มีมาตั้งแต่กำเนิด และการฝึกฝนภายหลังกับระบบการใช้ครูที่สามารถทำให้ครูทำงานได้อย่างเต็มที่และเต็มเวลาสำนักงาน

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 24 – 26) กำหนดแผนปฏิบัติการหลักของการปฏิรูปการเรียนการสอนในการผลิตครู โดยกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตครูไว้ดังนี้

1. ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การเป็นผู้มีความคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบมีเหตุผล และมีความสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างดี
2. ด้านจิตใจ ประกอบด้วย การเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และผู้อื่นได้ มีศรัทธาในความเป็นครูและมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู
3. ด้านร่างกาย ประกอบด้วย การเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรงสามารถที่จะดำรงตนให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเทคโนโลยี
4. ด้านสังคม ประกอบด้วย การเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้างไกลสามารถประสานสัมพันธ์และปรับตัวได้ในชุมชนที่ต้องการปฏิบัติตามมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม
5. ด้านวิชาชีพ ประกอบด้วย การเป็นผู้มีความรู้ในวิชาที่สอนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมของศิษย์ได้สามารถคิดหรือประดิษฐ์ปรับปรุงหลักสูตร สื่อการสอน ทั้งที่เป็นวัสดุและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสร้างและเลือกใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

พระธรรมปิฎก (2543:128) กล่าวว่า ครูควรมีลักษณะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมที่สำคัญมี 5 ประการ คือ

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีลำดับขั้นตอน
2. นำประเด็นสำคัญมาขยายให้เกิดความเข้าใจเหตุผล
3. ตั้งจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดี
4. ไม่มีจิตเพ่งเล็งเห็นแก่อาภิส
5. วางจิตตรงไม่กระทบตนและผู้อื่น

สรุศักดิ์ หลาบมาลา (2543 : 38 – 39) กล่าวว่า ครูควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความจริงใจและความเป็นเลิศทางการสอน
2. มีความชื่นชอบและมีความรู้เข้มทางวิชาการ
3. มีความสามารถในการสื่อสารกับคนทั่วไป
4. มีความสามารถที่จะจูงใจนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน

5. มีความสามารถที่จะนำผู้อื่นได้

6. มีความทะเยอทะยานที่จะสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นในจิตใจศิษย์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่ดีจากการค้นคว้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสามารถนำมาสรุปได้ 8 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความเมตตา 3) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 4) ด้านความยุติธรรม 5) ด้านความรู้ความสามารถ 6) ด้านความรับผิดชอบ 7) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และ 8) ด้านมนุษยสัมพันธ์

4.2 การพัฒนาครูหรือการพัฒนาวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ให้ความหมายว่า การพัฒนาครูหรือการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการสร้างและส่งเสริมให้ครูมีความประพฤติดี มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความเป็นกัลยาณมิตร พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรู้ความสามารถและความชำนาญในกระบวนการเรียนการสอน และได้กำหนดให้วิชาชีพครูและ บุคลากรทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและได้

มาตรฐาน ซึ่งลักษณะของวิชาชีพชั้นสูง ประกอบด้วย

1. มีจรรยาบรรณวิชาชีพ
2. มีการบริหารสังคมที่ไม่ขัดแย้งกับวิชาชีพอื่น
3. มีระยะเวลาให้การศึกษาแก่สมาชิกของวิชาชีพ อย่างน้อยปริญญาตรีขึ้นไป
4. มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

5. มีองค์กรวิชาชีพ ซึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูมีหน่วยงานที่มีส่วนในการพัฒนาได้กำหนดเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กล่าวถึงครูไว้ดังนี้

ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

หมวด 7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรฐาน 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่องรัฐจัดสรรงบประมาณและก่อตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

มาตรฐาน 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในการกำกับกระทรวงอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพรวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายกำหนด การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนดความใน มาตรานี้ไม่ใช่บังคับแก่คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญา

มาตรฐาน 54 ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูโดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลข้าราชการครูโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรฐาน 55 ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ แก่ครูอื่นสำหรับข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีรายได้เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

มาตรฐาน 56 การผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นนิติบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐาน 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

2.2 คุณลักษณะของครูวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548

สำนักเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้ดำเนินการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความคิดเห็น การประชุม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ โดยได้อนุมัติออกเป็นข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้แก่ การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุมประกอบด้วย วิชาชีพครู วิชาชีพผู้บริหาร สถานศึกษา วิชาชีพผู้บริการการศึกษา และวิชาชีพควบคุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยแต่ละวิชาชีพมีมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานของวิชาชีพครู โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ดังนี้

1.1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย

1.1.1 มาตรฐานความรู้ คือ คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

1.1.1.1 ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู สาระความรู้ประกอบด้วย ภาษาไทยสำหรับครู ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศสำหรับครู เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู

สมรรถนะประกอบด้วย สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องสามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

1.1.1.2 การพัฒนาการหลักสูตร สาระความรู้ประกอบด้วยปรัชญาแนวคิด ทฤษฎีการศึกษา ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร เทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะประกอบด้วย สามารถวิเคราะห์หลักสูตร สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย สามารถประเมินหลักสูตรทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร สามารถจัดทำหลักสูตร

1.1.1.3 การจัดการเรียนรู้ สาระความรู้ประกอบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้ การใช้และผลิตสื่อและพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ สมรรถนะประกอบด้วย สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถเลือกใช้พัฒนาและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

1.1.1.4 จิตวิทยาสำหรับครู สาระความรู้ประกอบด้วย วิทยาการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา สมรรถนะประกอบด้วย เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

1.1.1.5 การวัดและประเมินผลการศึกษา สาระความรู้ประกอบด้วย หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา การประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินภาคปฏิบัติ การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม สมรรถนะประกอบด้วยสามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

1.1.1.6 การบริหารจัดการห้องเรียน สาระความรู้ประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำทางการศึกษา การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้วัฒนธรรม การประกันคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม การจัดทำโครงการทางวิชาการ การจัดทำโครงการฝึกอาชีพ การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน สมรรถนะประกอบด้วยมีภาวะผู้นำ สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในการประสานประโยชน์ สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

1.1.1.7 การวิจัยทางการศึกษา สารความรู้ประกอบด้วย ทฤษฎีการวิจัย รูปแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัย กระบวนการวิจัย สถิติเพื่อการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัย การค้นคว้าศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

1.1.1.8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สารความรู้ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้เทคโนโลยีและสารสนเทศ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม สมรรถนะประกอบด้วย สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และ การปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี สามารถแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1.1.9 ความเป็นครู สารความรู้ประกอบด้วยบทบาท หน้าที่ ภาระงาน ของครู ความสำคัญของวิชาชีพครู พัฒนาการของวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณของวิชาชีพครู กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สมรรถนะ ประกอบด้วย รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน อดทน และรับผิดชอบ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ ศรัทธาในวิชาชีพครู ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณของวิชาชีพครู

1.1.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ คือผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้

1.1.2.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพพระหว่างเรียนสาระการฝึกทักษะ ประกอบด้วย การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการฝึกฝนประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา ฝึกปฏิบัติการวางแผนการศึกษาผู้เรียน โดยการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ฝึกการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา ฝึกปฏิบัติการดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเข้าไป

1.1.2.2 การปฏิบัติตนการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะสาระการฝึกทักษะประกอบด้วย การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การเลือกใช้ การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้การใช้เทคนิคและยุทธวิธี ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การสัมมนาทางการศึกษา สมรรถนะประกอบด้วย สามารถจัดการเรียนรู้ในวิชาเฉพาะ สามารถประเมินปรับปรุง

พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนสามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

1.2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่บังเกิดกับผู้เรียน ได้แก่ การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ได้แก่ การใช้ความสามารถอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง ได้แก่ การเลือกใช้ปรับปรุงแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ได้แก่ การประดิษฐ์คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดต่อผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ได้แก่ การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติของการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุปัจจัย และได้รับการพัฒนาเทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิคหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพ การแต่งกาย กิริยาวาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การตระหนักถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถให้ร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

ต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมมือด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดจากการกระทำนั้น ๆ

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน ได้แก่ การตระหนักถึงความสำคัญคอยรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกันและปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลในการพัฒนา ได้แก่ การค้นหาสังเกตและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมโดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ ได้แก่ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในทางพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร

1.3 มาตรฐานการปฏิบัติตน เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณต่อวิชาชีพซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตัวเอง

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรักและศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่ออาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้บริหาร

3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่ออาชีพ

4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องแก่ศิษย์ และผู้บริหาร ตามบทบาทและหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้ง ทางกาย วาจาและจิตใจ

6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องกระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและด้วยความเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ

ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ คุณลักษณะทั้งหมดของครูดังกล่าว ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่สร้างสมบ่มเพาะและฝึกฝนฝึกปรือจึงได้บุคลากรที่สำคัญที่สุดคือตัวบุคคล ผู้ที่ประสงค์จะเข้าสู่การอาชีพครูนั่นเองจะต้องมีความศรัทธาในอาชีพของครูมีความเชื่อมั่นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า เชื่อมั่นจนสามารถเป็นครูที่ดีได้ และตั้งใจใฝ่หาความรู้ใฝ่หาวิธีการสอน สังคมวิทยาการที่หลากหลาย ตลอดจนพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมนั้นที่จะช่วยให้ครูเป็นครูที่ดีได้ตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้

4.3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพครูที่ได้ศึกษาพบว่าในต่างประเทศใช้มาตรฐาน ดังนี้

กลาสสิกส์ (Glassick. 1997 : 113) ได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานของครู ประกอบด้วย 6 ประการ คือ

1. มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
2. มีการเตรียมการสอนที่ดี
3. มีการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม
4. ผลการสอนมีประสิทธิภาพ
5. มีการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ
6. มีการรวบรวมการวิพากษ์การสอน

ทรอเอท์แมน (Troutman. 1998: 46 – 47) แห่งมหาวิทยาลัยทางการศึกษามหาวิทยาลัยเนวาดา ลาสเวกัส (College of University of Nevada, Las Vegas) ได้อบรมให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการคนที่จะมาเป็นครูว่าต้องมีความสนใจในความถนัดซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการพัฒนาตนเองของครูด้วย โดยกำหนดให้มีการวัดความถนัดตามมาตรฐาน 10 ด้าน โดยใช้ Model Standard for Beginning Teacher Licensing and Development: A Resource for State Dialogue by The Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium. ดังนี้

1. ด้านการมีความรู้ทางเนื้อหาวิชาการ โดยเข้าใจหลักการ เนื้อหาวิชา และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน
2. ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ โดยส่งเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทางสติปัญญาและสังคม
3. ด้านการเข้าใจความแตกต่างของบุคคลว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน
4. ด้านการใช้กลยุทธ์ทางการเรียนการสอนมีความเข้าใจกลยุทธ์มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
5. ด้านการบริหารจัดการ จัดการสิ่งแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนการสอน
6. ด้านทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษาและเทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
7. ด้านทักษะการวางแผน มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชา และตามความสามารถของนักเรียนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในสังคม

8. ด้านการวัดและประเมินผล เข้าใจกลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยประเมินทั้งสติปัญญา สังคม และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียน

9. ด้านความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอน

10. ด้านการมีความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนส่วนในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 7 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตราที่ 52) ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครูและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และมาตราที่ 56) การผลิตและพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และการบริหารงานของบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการมาตรฐานวิชาชีพครูนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

สรุปได้ว่า และลักษณะนิสัยที่ดีของผู้เป็นครู ซึ่งช่วยให้สามารถสอน ถ่ายทอดความรู้ และอบรมศิษย์ให้เติบโตเป็นคนดีและมีคุณภาพได้ โดยคุณลักษณะสำคัญของครูมี 1) มีจิตวิญญาณความเป็นครู 2) มีความรู้และทักษะในการสอน 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม 4) มีความสามารถในการบริหารชั้นเรียน 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6) มีความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) มีความอดทนและใจเย็น ครูที่มีคุณลักษณะเหล่านี้จะสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน และช่วยพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการสอน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า ปัญหาของการจัดการฝึกปฏิบัติการสอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เน้นทฤษฎีมากเกินไปควรจะได้มีการปรับปรุงจัดการฝึกหัดครูโดยเน้นการปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎีเมื่อพิจารณาสภาพทั่ว ๆ ไปในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่ามีปัญหาที่ส่งผลกระทบไปถึงคุณภาพการผลิตเพื่อให้ได้ครูที่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้คืออยู่หลายประการด้วยกัน อาทิเช่น

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูภาคทฤษฎีไม่มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติในเรื่องที่ตนสอน เช่น อาจารย์ผู้สอนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาบางคน ไม่เคยสอนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาหลักและเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์จึงไม่ได้นำไปทดลองใช้สอนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาก่อนที่จะนำมาสอนนักศึกษาครูดังนั้นสิ่งที่อาจารย์สอนจึงไม่สามารถยืนยันได้อย่างเต็มที่ว่าได้ผลดี

2. อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูภาคทฤษฎีบางคนไม่ได้เป็นผู้ไปนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติของนักศึกษาเมื่ออาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎีและอาจารย์นิเทศการฝึกภาคปฏิบัติเป็นคนละคนกันทำให้การสอนภาคทฤษฎีไม่ประสานสัมพันธ์กับการฝึกภาคปฏิบัติอาจารย์นิเทศที่ไม่ใช่เป็นผู้สอน

ภาคทฤษฎีจึงไม่กล้านิเทศเจาะลึกได้แต่เนื้อหาเรื่องทั่ว ๆ ไป กว้าง ๆ ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่เกิดผลดีเท่าที่ควรครั้นอาจารย์นิเทศก์ก็พยายามนิเทศเจาะลึกลงไป บางครั้งก็ขัดกับหลักและทฤษฎีที่อาจารย์อีกคนหนึ่งสอนไว้ทำให้นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติเกิดความสับสน ไม่ทราบจะทำตามใครหากอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูภาคทฤษฎีไปเป็นผู้ติดตามนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอนอกจากจะนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ไปเห็นในภาคปฏิบัติมาปรับปรุงการสอนภาคทฤษฎีได้อีกด้วยทำให้มีการประสานสัมพันธ์ทฤษฎีและปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

3. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์บางคนเน้นสอนภาคทฤษฎีมากกว่าให้ฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จึงเกิดจากการบอกเล่าและการอ่านมากกว่าจะเกิดจากการกระทำจึงทำให้นักศึกษาครูเป็นนักวิชาการครูที่รู้ทฤษฎีแต่ปฏิบัติไม่ได้มากกว่าจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้ดีคือรู้ทั้งทฤษฎีและสามารถปฏิบัติตามทฤษฎีได้ด้วย

4. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์บางคน แม้จะให้มีการฝึกภาคปฏิบัติแต่ก็มักจะให้ฝึกในสถานการณ์จำลองมากกว่าจะให้ไปฝึกในสถานการณ์จริง เพราะการฝึกในสถานการณ์จำลองทำได้ง่ายและสะดวกกว่า เช่น ให้นักศึกษาครูสอนเพื่อนๆ ในห้องเรียนโดยสมมติให้เพื่อน ๆ เป็นนักเรียนแทนที่จะให้นักศึกษาครูไปสอนนักเรียนจริงๆ การฝึกแบบนี้จะได้ผลดีในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่จะไม่ได้ผลดีเหมือนกับการไปฝึกในสถานการณ์จริง

5. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติแต่เดิมนั้น จะให้ฝึกครั้งเดียวในที่สุดท้ายของการเรียนโดยให้นักศึกษาครูไปฝึกปฏิบัติในหน้าที่ครูเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่งการให้นักศึกษาครูไปฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูโดยไม่ได้ฝึกไปทีละน้อยจากง่ายไปหายากก่อนทำให้นักศึกษาครูขาดความพร้อม และไม่มีความมั่นใจเท่าที่ควรนักศึกษาครูจึงเกิดปัญหาและเห็นว่าการฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูเป็นภาระที่หนักเกินไปหากนักศึกษาครูเกิดความคิดเช่นนี้แทนที่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูแต่จะกลับกลายเป็นการสร้างเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพครูซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อการผลิตครูอย่างคาดไม่ถึง

6. โรงเรียนเป็นสถานการณ์จริงที่จะใช้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา มีความสำคัญต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาครูถ้าสามารถฝึกนักศึกษาจนพร้อมที่จะออกไปเป็นครูใหม่ที่มีคุณภาพก็จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในฐานะผู้ใช้ครูที่จะได้ครูมีคุณภาพไปปฏิบัติงานในโรงเรียน หากโรงเรียนได้ครูที่มีคุณภาพก็จะเกิดผลดีต่อการศึกษาของชาติโดยรวม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยงานผลิตครูและหน่วยงานผู้ใช้ครู แต่ความรู้สึกที่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันนี้ยังไม่สู้จะเกิดขึ้นมากนัก ส่วนใหญ่ยังคิดว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานผลิตครูเท่านั้นทำให้ขาดความตระหนักในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงานทั้งสองปัญหาที่เกิดจากระบบบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูการจากระบบบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูในอดีตให้มี “ฝ่ายฝึกสอน” รับผิดชอบการจัดการฝึกสอนของนักศึกษาโดยมีอาจารย์ในฝ่ายฝึกสอนทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ทั่วๆ ไปส่วนอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชาก็ขอในหมวดวิชาหรือภาคต่างๆ ส่งมาช่วยนั้น ต่อมาก็เกิดปัญหาตามมาคือ หมวดวิชาหรือภาควิชาต่างๆ ดังกล่าวเกิดความรู้สึกวางงานฝึกสอนไม่ใช่งานของตนแต่เป็นงานของฝ่ายฝึกสอน เมื่อไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของความรับผิดชอบต่อนักศึกษาฝึกสอนก็น้อยลงทำให้หมวดวิชาหรือภาควิชา

ส่งอาจารย์ที่บรรจุใหม่หรืออาจารย์ที่ภาควิชาไม่ต้องการมาให้ฝ่ายฝึกสอนซึ่งอาจารย์ที่ส่งมานั้นบางคนไม่เคยสอนวิชาวิธีสอนซ้ำร้ายบางหมวดวิชาหรือภาควิชาไม่ส่งอาจารย์มาช่วยนิเทศเลยโดยอ้างว่าสอนมากไม่มีเวลาว่างออกนิเทศ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปจึงต้องรับหน้าที่นิเทศการสอนวิชานี้แทน เมื่ออาจารย์นิเทศก์ขาดคุณภาพหรือไม่ได้สอนวิชาที่สอนหรือไม่มีความรู้ดีพอเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนวิชานั้นๆ ทำให้ไม่สามารถนิเทศหรือให้คำแนะนำได้อย่างลึกซึ้งและบางครั้งอาจนิเทศขัดแย้งไม่ตรงกันกับอาจารย์ผู้เสนอภาคทฤษฎีหรือขัดแย้งระหว่างอาจารย์นิเทศก์ด้วยกันเองนักศึกษาาก็เกิดความสับสนไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามคำแนะนำของใครสภาพการณ์เช่นนี้ทำให้การฝึกสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539 : 43) ได้สรุปปัญหาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า

1. อาจารย์นิเทศก์มีจำนวนน้อยเกินไป หลายสถาบันยังประสบปัญหาการขาดแคลนอาจารย์นิเทศก์เป็นเหตุให้อาจารย์นิเทศก์ต้องดูแลรับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึงยังผลให้นักศึกษาฝึกสอนไม่สามารถแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพในกรณีที่นักศึกษาฝึกสอนประสบปัญหาไม่อาจขอคำแนะนำได้ทันทั่วทั้งที่การไม่สามารถพบอาจารย์นิเทศก์ได้อย่างสะดวกทำให้นักศึกษาอดอดเบื่อหน่ายต่อการฝึกสอน

2. อาจารย์นิเทศก์ส่วนหนึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศที่ถูกต้องบางครั้งต้องจัดอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์น้อยมานิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำให้การนิเทศไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ได้รับการยอมรับจากคณะวิชา

2.1 อาจารย์นิเทศก์ขาดความรับผิดชอบ ขาดการนิเทศและขาดความสนใจเอาใจใส่ต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และไม่อุทิศเวลาให้กับการนิเทศ

2.2 อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนในชั้นเรียนมากเกินไปและขณะเดียวกันก็จัดให้ไปนิเทศนักศึกษาที่โรงเรียนซึ่งอยู่ไกลทำให้มีเวลานิเทศน้อย

2.3 อาจารย์บางคนตำหนินักศึกษามากเกินไป ขาดเทคนิคและวิธีการพูดไม่ยกย่องชมเชยนักศึกษาจึงทำให้นักศึกษาไม่มีกำลังใจ ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูของอนุกรรมการโครงการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู กรมการฝึกหัดครูต่อกรมการฝึกหัดครูว่าประสบการณ์วิชาชีพครูมีความหมายไม่จำกัดเพราะการฝึกสอนเช่นที่เคยทำ แต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จะส่งเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักเรียน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจึงอาจจัดเป็นหลายรูปแบบและหลายทางเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กว้างขวาง และมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนพึงมีแต่จากการประมวลภาพของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาที่ผ่านมา คณะอนุกรรมการได้พบปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. นักศึกษายังขาดความเชื่อมั่นในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งในขณะที่กำลังศึกษาและเมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่ครูเมื่อจบการศึกษาแล้ว

2. ขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงทำให้นักศึกษาครูไม่สามารถจะนำหลักการไปสู่การปฏิบัติได้และไม่สามารถเลือกวิธีการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. ขาดการฝึกปฏิบัติที่เพียงพอในสถานการณ์จริงจึงทำให้ขาดการสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

4. นักศึกษายังขาดโอกาสจะเรียนรู้กับตนเอง และพัฒนาตนเองไปทีละขั้นตอนเพราะวิทยาลัยมักจะจัดการฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในตอนสุดท้ายของช่วงการเรียนทำให้ขาดขั้นตอนที่จะวินิจฉัยข้อดี ข้อเสีย เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ยิ่งกว่านั้นระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติก็ยังสั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เท่าที่ควร

5. ในระบบการเรียนการสอนของสถาบัน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูยังขาดการตระหนักในความสำคัญของงานฝึกสอนและนิเทศการสอน อีกทั้งผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานประสบการณ์วิชาชีพครู ยังขาดประสบการณ์ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ทำให้ความหยั่งรู้และการดำเนินการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การนิเทศและอื่นๆ หวังไกลจากสภาพและเนื้อหาสาระที่จะพึงเตรียมให้นักศึกษาได้เรียนรู้

6. หน่วยเจ้าสังกัด และโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังขาดการตระหนักว่าตนเองเป็นหน่วยงานที่ต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับวิทยาลัยครูให้ตรงตามเป้าหมายอย่างจริงจังเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาครู

7. การจัดเตรียมนักศึกษาครูให้มีความสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นต่างๆ โดยตรงเป็นไปไม่ได้ เพราะสภาพของท้องถิ่นที่สนับสนุนและขีดจำกัดทางการศึกษาของแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน อีกทั้งนักศึกษาเองแต่ละคนก็ย่อมมีบุคลิกภาพเฉพาะแตกต่างกันไป การจัดประสบการณ์วิชาชีพที่น่าจะดำเนินการได้ก็คือการเตรียมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเองเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่และพร้อมที่จะเป็นผู้เริ่มต้นวิชาชีพครูที่ดีเมื่อไปอยู่ในท้องถิ่นใดก็สามารถที่จะเรียนรู้ในการปรับตัวเอง ปรับวิธีการและการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพนั้นและให้เกิดผลดี

8. ระบบการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเตรียมการนิเทศ การสนับสนุน การร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยให้เป็นไปโดยสะดวกและราบรื่น

9. จุดมุ่งหมายของการศึกษาทั้งในระดับประถมและมัธยมนี้มุ่งจะสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ มุ่งให้เกิดการพัฒนาทั้งส่วนตนและชุมชน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงควรต้องพุ่งเป้าไปถึงการสร้าง ความเข้าใจเจตคติและวิธีการที่จะเสริมสร้างนอกจากความรู้ความสามารถในการทำงานแล้วยังต้องครอบคลุมถึงควมมีคุณธรรม ความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทั้งคนและชุมชนและอื่นๆ ที่นับได้ว่าเป็นการสร้างคุณภาพของคนอีกด้วย

เนื่องจากการฝึกสอนของนักศึกษาเป็นการกระทำภายใต้คำแนะนำและการฝึกสอนจะบรรลุเป้าปรัชญาของการฝึกหัดครูได้กำหนดไว้นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพในการฝึกสอน และการพัฒนารูปแบบและกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่เสมอๆ นั้นย่อมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ขั้นตอนที่สำคัญยิ่งขั้นหนึ่งในการปรับปรุงพัฒนางาน คือ การได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ ปัจจัยสนับสนุนสภาพการณ์ในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค ต่างๆ ในการดำเนินงานผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีอยู่มากมาย ทั้งปัญหาในสถาบันการศึกษาเองอันได้แก่ ปัญหาด้านการ

บริหารและการจัดการของปัญหาในโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึก ปัญหาในชุมชน ปัญหาของนักศึกษาเอง ตลอดจนปัญหาแทรกซ้อนอื่นๆ ซึ่งต่างก็มีผลทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

1. อาจารย์นิเทศก์ต้องรับผิดชอบงานทางด้านทั้งการนิเทศการฝึกสอน การสอนในสถาบัน และการพัฒนาชนบท

2. การบริหารและการดำเนินการงานฝึกหัดครู ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

3. อาจารย์นิเทศก์ขาดความรู้ด้านการพัฒนาชนบท และคนในท้องถิ่นขาดความกระตือรือร้น

4. การพัฒนานักศึกษาในด้านการเป็นผู้นำในชนบทไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สมพงษ์ จิตระดับ (2562 : บทความสัมภาษณ์) ได้วิเคราะห์และสรุปปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนและการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูในหลายมิติ โดยมุ่งเน้นที่การเชื่อมโยงระหว่างระบบการผลิตครูกับปัญหาการศึกษาในบริบทของประเทศไทย มีดังนี้

1. การขาดความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ หลักสูตรครุศึกษามักเน้นการสอนทฤษฎีมากเกินไป แต่ไม่ได้เตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงในโรงเรียน นักศึกษาครูขาดทักษะที่จำเป็นในสถานการณ์จริง เช่น การจัดการชั้นเรียน การสอนแบบบูรณาการ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในห้องเรียน

2. ข้อจำกัดด้านประสบการณ์การสอน นักศึกษาครูได้รับโอกาสฝึกสอนในโรงเรียนระยะเวลาสั้นเกินไป (โดยเฉพาะก่อนการเปลี่ยนแปลงเป็นหลักสูตรครู 4 ปี) ทำให้ขาดประสบการณ์ในสถานการณ์ที่หลากหลาย การฝึกสอนในโรงเรียนมักไม่ได้รับคำแนะนำหรือการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากครูพี่เลี้ยง

3. ความล้าหลังของระบบการผลิตครู หลักสูตรครูบางส่วนไม่ทันสมัยและไม่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคม เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน หรือการสอนแบบที่ตอบโจทย์นักเรียนในยุคดิจิทัล การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และทักษะการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาครูได้อย่างเต็มที่

4. การสนับสนุนจากระบบยังไม่เพียงพอ ปัญหาขาดแคลนทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน และการสนับสนุนงบประมาณในโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกสอน ระบบการประเมินผลนักศึกษาครูมักเน้นที่ผลลัพธ์ทางวิชาการ แต่ไม่ได้ประเมินทักษะเชิงปฏิบัติที่สำคัญในห้องเรียน

5. แรงกดดันทางสังคมและจิตวิทยา นักศึกษาครูเผชิญแรงกดดันจากความคาดหวังของโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความเครียดและหมดไฟ (Burnout) ความกังวลเกี่ยวกับอนาคตในวิชาชีพ เช่น ปัญหาการแข่งขันในตลาดแรงงานและการได้รับตำแหน่งงานที่มั่นคง

วัฒนพร จตุรนนท์ (2560) กล่าวว่า นิสิตที่ไปปฏิบัติการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาต่างก็ประสบปัญหาในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนเช่นเดียวกัน ซึ่งปัญหาที่พบมีทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงด้านความสัมพันธ์กับผู้บริหารและเพื่อนครูในสถานศึกษา อาทิเช่น เรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียน ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมาก ก็จะมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการชั้นเรียน มากกว่าขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนที่มีขนาดกลาง ปัญหาการจัดการเรียนรวมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งพบได้ในทุกระดับที่ปฏิบัติการสอน ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนที่มีขนาดใหญ่จนถึงขนาดใหญ่พิเศษทำให้นิสิตรับภาระงานมากขึ้นนอกเหนือจากภาระงานสอน ซึ่งปริมาณงานก็เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ เป็นต้น

พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร. (2562) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก็ย่อมมีปัญหาและอุปสรรค จากการส่งนักศึกษาไปฝึกสอนยังโรงเรียนต่าง ๆ โดยเห็นได้จากการประชุมอภิปรายสัมมนานักศึกษาฝึกสอนสาขาการสอนภาษาไทยประเด็น “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์” ที่พบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเองแต่อย่างไรก็ตามปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญอื่นๆ ด้วย เช่น โรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และวิชาที่สอน

เขียน วันทนียตระกูล (2567) กล่าวว่า สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา พบว่า การติดต่อประสานงานด้านเอกสารมีมาก ขาดการติดต่อให้คำแนะนำ ไม่มีแหล่งข้อมูลที่ชัดเจน นักเรียนไม่ค่อยมีพื้นฐาน ชอบหลับในห้องเรียน แสดงกิริยาไม่ค่อยเหมาะสมและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ควรปรับปรุงด้านการทำเอกสารให้มีรูปแบบชัดเจน ครูพี่เลี้ยง ครูนิเทศก์ ควรให้คำแนะนำและเทคนิคการสอนแก่นักศึกษาควรปรับปรุง แก้ไขการทำรายงานทางปฏิบัติการสอน และควรกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการอ่านมากขึ้น

สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการสอน เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน และมีปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนี้ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ความยากลำบากในการตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ไม่สามารถกระตุ้นความสนใจและความสนุกในการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา ความขาดความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ความไม่มั่นใจว่าจะสามารถดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ได้ดีเท่าชั้นเรียนที่เคยได้สอน การแก้ไขปัญหาเหล่านี้อาจต้องคำนึงถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.6.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นิเทศ (Supervision) เป็นการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำและการปรับปรุงเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึง “การนิเทศ” จะนึกถึงคำหลายคำที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น การนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอน การนิเทศภายในการบริหารงานวิชาการ เป็นต้น และคำเหล่านี้มีความหมายที่คล้ายคลึงกัน แต่โดยกระบวนการทำงานจะแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันก่อนที่จะกล่าวถึงการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงนำเสนอความหมายของการนิเทศแบบต่าง ๆ อาทิ “นิเทศการสอน” (Supervision of Teaching) หมายถึง กระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือครูผู้สอน ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน “การนิเทศการศึกษา” (General Supervision) หมายถึง นิเทศทั่ว ๆ ไป ที่ครอบคลุมภารงานด้านการศึกษาในทุกเรื่องทุกระดับ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การปฐมนิเทศครูใหม่ การพัฒนาช่วยเหลือนักเรียน การวัดผล

ประเมินผล การช่วยเหลือ ชี้แนะ พัฒนาหรือความพยายามทุกอย่างที่จะช่วยให้ครู ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนางานด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการร่วมมือกันทำงานมากกว่า การใช้อำนาจสั่งการ เป็นต้น

วัชรฯ เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลยหากไม่ได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์จากทางมหาวิทยาลัย และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาคณะผู้วิจัยได้ให้ความหมายการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า เป็นกระบวนการจะช่วยให้ นักศึกษาครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยมีการอาจารย์นิเทศจากทางมหาวิทยาลัย และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนจริงในสถานศึกษาอันจะส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ นักศึกษาครู

ศุภวรรณ สัจพิบูล (2560, Online) ได้ไว้กล่าวว่า กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน และองค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาครูที่มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาในประเทศต่อไป

คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (หลักสูตร 4 ปี) มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา (2564 : 17) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ผู้สอนในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และเพื่อให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดีและสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการนิเทศทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดทั้งนี้ให้ถือว่า การนิเทศภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งควรจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดหน่วยงานภายในสถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย วิธีการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศไว้อย่างชัดเจน การนิเทศการศึกษาเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้นั้น จะเน้นการพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทั้งการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนแนวคิดในการเรียนการสอนปรับวิธีการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเกิดการยอมรับว่าองค์ความรู้ต่าง ๆ มาจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและเกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนสามารถมองเห็นและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย จนสามารถอธิบายเชิงเหตุผลได้และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิธีปฏิบัติให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการพัฒนางานที่รับผิดชอบจนสามารถกำหนดรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนางานนั้น ๆ ได้

สรุปได้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหมายถึง กระบวนการให้คำแนะนำ ชี้แนะ และประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูที่เข้าฝึกประสบการณ์สอนในสถานศึกษา โดยมี

อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ทำหน้าที่คอยดูแลสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้สามารถสอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.2 ความสำคัญของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การนิเทศถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่จะช่วยให้นักศึกษาครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการอาจารย์นิเทศก์จากทางมหาวิทยาลัย และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่จิตตอดตระยะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อบูรณาการกระบวนการสอน อย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (วัชรรา เล่าเรียนดี 2550 : 15) นอกจากนี้ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปการให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน และองค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาครูที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาในประเทศต่อไป ดังที่ UNESCO (2015:40-42 อ้างถึงใน ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2560, Online) ได้กล่าวไว้ว่าการยกระดับการฝึกหัดครูของสถาบันครูศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูในการเตรียมครูที่มีคุณภาพซึ่งถ้าหากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะสามารถยกระดับมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูได้ซึ่งส่งผลต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแก่ประเทศต่อไป

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงถือเป็นงานสำคัญจุดเน้นจะต้องอยู่ที่การทดลองทดสอบ และประเมินตนเองว่าคิดอย่างไรรู้สึกอย่างไร ทำได้เพียงใดมองเห็นและเข้าใจแนวทางที่จะพัฒนาตนเอง การส่งนิตติออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการเตรียมนิตติให้มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพที่แท้จริงได้รู้จักเด็ก ได้ทำงานร่วมกับครูและบุคคลอื่นๆ ได้มีโอกาสเป็นผู้นำซึ่งช่วยให้เห็นได้ปรับปรุงตนเองในทุก ๆ ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ดีได้หมายความว่ามีการจัดสภาพห้องเรียนที่หรูหรา สะดวกสบาย มิได้หมายถึงความพร้อมทางวัตถุ เทคโนโลยี และการบริหารอันเลิศ หากแต่หมายถึงโอกาสที่นิตติจะได้รับการฝึกฝนอย่างหลากหลายได้เรียนรู้แบบอย่างที่ดี ค้นคว้าแก้ปัญหาที่ท้าทายรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ทุกฝ่ายในองค์กร เกิดความรู้สึกที่ดีภาคภูมิใจในสถานภาพของวิชาชีพครู (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2538 ; สุมน ออมวิวัฒน์, 2541 อ้างถึงในวัชรารัตน์ เชื้อนวัง และสิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 2551) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษารวมทั้งการนิเทศภายใน เป็นการสนับสนุนส่งเสริม กระตุ้นให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการศึกษาทุกฝ่ายเป็นรายบุคคลหรือหลายคน ร่วมมือร่วมใจกันปฏิรูปวิธีการจัดการเรียนการสอน วิธีการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งสู่ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและรักษาไว้ได้อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

2.6.3 ปัญหาการนิเทศ

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการนิเทศ พบว่า การนิเทศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังคงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการงานนิเทศ การขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพในการสอน

ของนิสิตครูได้อย่างสูงสุด อีกทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดกระตือรือร้นในความสำเร็จของการฝึกสอน และการนิเทศ ขาดการติดตามให้ทันต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนทำให้การนิเทศห่างไกลจาก สภาพและเนื้อหาสาระที่ควรเตรียมให้นิสิตได้เรียนรู้

มนัสวี ศรีนนท์ (2562) ปัญหาการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬารราชวิทยาลัย และอาจารย์นิเทศก์ ต้องเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่บริหารจัดการและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจจนสามารถออกไปฝึกสอนด้วยความกล้าหาญ อดทน และสง่างามในทางวิชาการ กล่าวคือ สถานศึกษาสำหรับอบรมความรู้แก่นักศึกษาต้องดำเนินการอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบ สำหรับการฝึกฝนนักศึกษา ได้แก่ การนำเข้า (Input) การปฏิบัติ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพทุกขั้นตอนจนสามารถทำให้นักศึกษาเป็นครูที่ดี มีคุณภาพและคุณธรรม ได้แก่ มีความรู้คู่คุณธรรมตามปรัชญาของคณะศึกษาศาสตร์นั่นเอง

ชัชฎาภรณ์ หงษ์นวล (2561) กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ

1. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา คือ ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนต่างสถาบัน การแบ่งชนชั้น การเกี่ยงงานใช้เวลาได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน
2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ ผู้บริหารบางคนไม่มีวิสัยทัศน์ในด้านของการสนับสนุนการให้นักศึกษาเข้าไปฝึกสอนในสถานศึกษาของตน ส่งผลทำให้ได้รับการต้อนรับไม่ดีเท่าที่ควร แต่บางโรงเรียน ส่วนใหญ่ผู้บริหารไม่ค่อยมีปัญหา ท่านให้การต้อนรับเป็นอย่างดีและคอยสนับสนุนและส่งเสริมทุกอย่างเป็นอย่างดี
3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับครูพี่เลี้ยง คือ ครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยมีเวลาให้กับนักศึกษา ครูพี่เลี้ยงใช้งานนักศึกษามากเกินไป ซึ่งงานที่ใช้เป็นงานส่วนตัวและนอกเหนือจากการสอน ส่งผลทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาเตรียมสอน
4. ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ คือ ติดต่อกับอาจารย์นิเทศก์ไม่ได้ อาจารย์นิเทศก์ไม่มานิเทศ

วาสนา สังขพุ่ม และ ณมน จีรังสุวรรณ (2560 : Online) ได้กล่าวไว้ว่าครูในศตวรรษที่ 21 ครูต้องมีความสามารถเชิงวิชาชีพ มีความรู้ในวิชาการทันต่อความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้หลาย ๆ ประเทศเกิดความตระหนักถึงการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้เพราะระบบการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้สอนเป็นสำคัญ จากผลวิจัยของฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ 3 แห่ง พบว่า อาจารย์นิเทศมีภาระงานสอนและหน้าที่รับผิดชอบอื่นมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการนิเทศ การประสานงานมีความล่าช้า ทำให้ไม่สามารถติดตามข่าวสารได้ทันเวลา นักศึกษายังไม่เข้าใจกระบวนการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ขาดความชัดเจนในขั้นตอนและจุดมุ่งหมายของการทำวิจัย นักศึกษาครู

ขาดเทคนิคการจูงใจนักเรียนในการสอน ปัญหาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในกลุ่มสาระ ซึ่งสะท้อนได้ว่าภาพลักษณ์ของการผลิตครูที่ผ่านมายังไม่ตอบสนองความต้องการของสังคมได้ชัดเจน และถึงแม้ว่าคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ จะแสดงความชัดเจนในเรื่องการเตรียมนักศึกษาครูไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู แต่ปัญหานักศึกษาครูได้ประสบหรือต้องเผชิญนั้นมีมากมายกว่าที่ได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อแก้ไข เช่น ปัญหาที่พบในชั้นเรียน สถาบันผลิตครูควรมีระบบการเตรียมความพร้อม ละ

คัดเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์สอนเป็นการเฉพาะนำไปสู่โรงเรียน “Teacher of Training School” แนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ผลิตนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของสังคมโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาบทบาทสำคัญทางการศึกษา และส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองและเรียนรู้ได้ตลอดเวลาโดยผ่านเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่ประกอบไปด้วยข้อสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ช่องทางการสื่อสาร การโต้ตอบผ่านเครือข่าย มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้ผู้ใช้งานเข้าถึงเทคโนโลยีได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชื่อมโยงนิยม (Connectivism Theory) คือกระบวนการเชื่อมโยงต่อระหว่างแหล่งข้อมูลที่สำคัญ และการเรียนรู้เกิดขึ้นแสดงความคิดเห็นจากบุคคลที่หลากหลายความรู้มารวมกัน และมีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ชาโรน ตรีวรวิญญู (2557) การประยุกต์ใช้การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยให้นิสิตมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาการสอนของตนเอง และได้เห็นแนวความคิดที่หลากหลายทั้งจากอาจารย์นิเทศและเพื่อนนิสิตที่อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกันซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาบทเรียนหรือการสอนของตนได้ยิ่งขึ้น

ส่วนการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ที่ช่วยเติมเต็มช่องว่างของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนทำให้รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหา และบริบทการเรียนรู้มีความหลากหลายมากขึ้น (Allen, Seaman, and Garrett. 2007: 5-6) ถือเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นช่องทางในการส่งผ่านความรู้และติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการนิเทศจะช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ระหว่างอาจารย์นิเทศและนิสิตครูได้ทันต่อความต้องการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ว่า

1. การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีแนวคิดที่จะให้ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในบริบททำงานจริงของครูให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงและการอภิปรายสะท้อนความคิดร่วมกันเพื่อพัฒนาบทเรียนอย่างต่อเนื่องจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ

2. กระบวนการสอนงานและสร้างระบบพี่เลี้ยง เป็นกระบวนการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้น การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนงานและผู้ได้รับการสอนงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน (Carol. 2012: 26) ส่วนการเป็นพี่เลี้ยงเป็นการให้คำปรึกษาและนำครูที่เข้าสู่วิชาชีพครู ให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน (วัชรวิไล. 2556: 274) การนำกระบวนการดังกล่าวมาปรับใช้ในการนิเทศนิสิตครูได้รับการสอนงานคำแนะนำความช่วยเหลือ ตลอดจนสร้างเสริมกำลังใจในการสอนทำให้มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทางเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

3. การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ช่วยเติมเต็มช่องว่างของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทำให้รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหา และบริบทการเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น

สรุปได้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และความรู้ในการสอน การนำเสนอ และการจัดการห้องเรียน ซึ่งสามารถช่วยเสริมสร้างทักษะในการสื่อสาร การวางแผนการสอน และการใช้เทคโนโลยีในการสอน ซึ่งการนิเทศการฝึกสอนและการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ดังนี้ 1) วางแผนและออกแบบการเรียนการสอน วางแผนการสอน รวมถึงเนื้อหา กิจกรรม และวัตถุประสงค์ ออกแบบวิธีการสอนที่เหมาะสม 2) การนำเสนอการใช้เทคนิคการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในการสอน การสร้างสรรค์เนื้อหาที่น่าสนใจ และ 4) การประเมินความรู้และทักษะของผู้เรียน การให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

ภวิสาณัช ศรีศิริวงศ์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 14 เรื่อง พบว่า ผู้วิจัยทำวิจัยแล้วเสร็จในระหว่างปี 2549–2557 ประเด็นที่ทำวิจัยมุ่งเน้นการใช้ระบบสารสนเทศ วัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อระบบสารสนเทศ ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ระบบสารสนเทศ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้กับนักศึกษาและอาจารย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการทาระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย ทางการภายใต้ระบบ Web Based Application โดยใช้ภาษา PHP ในการพัฒนาระบบและใช้ MySQL Server เป็น Database Server และแบบประเมินหาประสิทธิภาพและความพึงพอใจ ผลการวิจัย ส่วนใหญ่ระบบสารสนเทศที่สร้างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ประสิทธิภาพการใช้งานสูง กว่าเกณฑ์ และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบที่สร้าง มีความพึงพอใจในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ ได้แบ่งการทำงานออกเป็น 4 ระบบ คือ จัดการข้อมูลสมาชิก กระดานสนทนา การให้คะแนนและรายงานผลการประเมิน มีประสิทธิภาพของโปรแกรมประยุกต์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และความพึงพอใจในภาพรวมของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.73 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 ความพึงพอใจในภาพรวมของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 และความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 ทำให้ได้ต้นแบบโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์และพันธกิจของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พิมพ์ ตามี (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีจุดมุ่งหมาย 1) การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวม 3) เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวม และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 240 คน จาก 80 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายและสนทนากลุ่ม จำนวน 18 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมโดยยกร่างและประชุมสัมมนากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน 3) ประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมโดยสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 60 คน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวม โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำแนวคิดจากผลงานการวิจัยที่ให้ความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติซึ่งในการเชื่อมต่อนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษาโดยมีศึกษานิเทศก์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินงานและการประเมินคุณภาพเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน จึงเห็นว่าการนำนโยบายด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อของครูในการจัดการศึกษาเรียนรวม เนื่องจากการเรียนรวมเป็นแนวคิดใหม่และเป็นกระแสสากลที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาพิเศษของทุกภูมิภาคทั่วโลกและเป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาไทยในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญงานวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่าการนำเอาทฤษฎีทุนทางสังคม (social capital theory) และการสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายทางสังคม (social network analysis) โดยการสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาชีพของครูให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการนำนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลนอกจากนี้ ได้ศึกษางานวิจัยแล้วพบว่า การเปลี่ยนแปลงความเชื่อของครูเกิดจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพ (professional learning activities) เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การมีปฏิสัมพันธ์ของครูจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในการจัดการเรียนการสอนด้วย ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัย ในชั้นเรียนมีชื่อว่ารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ พีพีเอ็มอี (PPME Mentoring Model) ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงระบบสนับสนุนรูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ/เตรียมความพร้อม (Preparing Phase=P) ระยะที่ 2 ระยะวางแผนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Planning Phase = P) ระยะที่ 3 ระยะดำเนินการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring Phase = M) ประกอบไปด้วยการดำเนินการ ดังนี้ 1) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Preconference) 2) การสังเกตและการเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation and Data

Gathering) 3) การร่วมกันวิเคราะห์ สะท้อนความคิดและร่วมปฏิบัติ (Collaborative Reflection and Analysis) 4) การประชุมหลังกระบวนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Post conference) ระยะที่ 4 ระยะประเมินผลการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Evaluating Phase = E) ซึ่งรูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน 2) ผลการใช้รูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำพีพีเอ็มอี พบว่า สมรรถนะของอาจารย์ในเทศก์ในด้านการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับสูงมาก นอกจากนี้ระดับความพึงพอใจของอาจารย์ในเทศก์ต่อรูปแบบดูแลให้คำปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดความคิดเห็นของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดและเมื่อพิจารณาผลการเรียนของนักเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรกัญญา ราชพลสิทธิ์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2.1) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 2.2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทย 2.3) เพื่อประเมินความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทย 2.4) เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รูปแบบการสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และรูปแบบการคิด (model of thinking) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของปัจจัยภายใน ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นกัลยาณมิตร คุณลักษณะผู้เรียนที่เป็นผู้กระตือรือร้น และสาระที่เหมาะสมสำหรับฝึกทักษะการคิด 2) กระบวนการในชั้นเรียน (class room) ที่ครูมีบทบาทเป็นผู้คอยชี้แนะอำนวยความสะดวก ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น กิจกรรมจูงใจให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด บรรยายภาคในชั้นเรียนที่ผ่อนคลาย การผสมผสานเทคนิคการประเมินผล โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน งานที่มอบหมาย และการสังเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีชื่อรูปแบบว่า PINGS Model เป็นรูปแบบที่มีหลักการ วัตถุประสงค์เงื่อนไขการใช้นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่1 ทบทวนความรู้เดิม (Picturing prior knowledge) ขั้นที่ 2 เพิ่มเติมแหล่งเรียนรู้ (Increasing knowledge resources) ขั้นที่ 3 ร่วมต่อยอดความคิด

(Newly igniting imaginations) ขั้นที่ 4 ผลิตความรู้ใหม่ (Generating new knowledge) ขั้นที่ 5 ตรวจสอบผลงาน (Scrutinizing the assignments) และผ่านการรับรองรูปแบบ 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 2.1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังใช้รูปแบบนักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ 2.2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น 2.3) ครูพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นต่อความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาวิชาชีพครูภาษาไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร. และริศร พงศ์สุวรรณ (2562) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษา 43 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 43 คน และอาจารย์นิเทศสาขาและนิเทศทั่วไป 10 คน รวมทั้งสิ้น 96 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test (Independent Samples) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมาด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการดำเนินการสอน ได้แก่ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้อง และชัดเจน และนักศึกษาควรมีความตั้งใจกระตือรือร้น มั่นใจในตนเอง และตรงต่อเวลา ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ อาจารย์นิเทศควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนด รองลงมาจัดทดสอบ ความรู้เกี่ยวกับการสอนก่อนออกฝึกสอน และทักษะในการสอน และการเขียนแผนการสอนด้านอาจารย์พี่เลี้ยง ได้แก่ ควรให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ และควรประเมินผลตามความเป็นจริง และมีการวิจารณ์ผลการสอน 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ อาจารย์นิเทศควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนด ควรให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้องและชัดเจน

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Britton and Anderson (2009) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การทดสอบเกี่ยวกับความคิดรวบยอดที่เป็นประโยชน์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้นเรียนที่ฝึกปฏิบัติโดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีลักษณะการปฏิบัติโดยนักศึกษา 4 คน ฝึกหัดการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านหน้าที่และเทคนิคก่อนที่จะเข้าร่วมวงจรกิจกรรม ด้วยการจับคู่หมุนเวียนสลับกัน สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนฝึกรวบรวมข้อมูลประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการฝึกปฏิบัติการสอน แต่มีข้อเสนอแนะว่าการฝึกปฏิบัติการสอนเป็นแนวโน้มการพัฒนาที่ปราศจากการยืนยันด้วยหลักฐานที่เพียงพอและได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรนำการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาบูรณาการใช้ในหลักสูตรของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Pajak (1990) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านความรู้เจตคติและทักษะเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สมรรถภาพที่มีความจำเป็นสำหรับผู้นิเทศการศึกษา มี 12 ด้าน ประกอบด้วย การสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร โครงการสอน การวางแผนและการเปลี่ยนแปลง การจูงใจและการจัดบุคลากร การสังเกตการสอนและการประชุมนิเทศการพัฒนาหลักสูตรการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การให้บริการแก่ครูผู้สอน การพัฒนาบุคลากรความสัมพันธ์กับชุมชน การวิจัยและประเมินผลโครงการ

Brophy (2006) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาถึงการปฏิบัติงานในการพัฒนางานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เมืองฮาร์ทฟอด ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเพราะวามยุ่งยากในหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากการสอนมีเวลาที่จะเตรียมจัดทำสื่อน้อยและไม่มีความชำนาญเรื่องจัดหาสื่อจากคอมพิวเตอร์

Kate (2007) ได้วิจัยเรื่อง ผลที่ได้รับจากการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้านนักเรียนมีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านวินัยเพราะสนองตอบความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนดีขึ้น

สรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้แนวคิดและทฤษฎีจากผลงานการวิจัยที่ให้ความสำคัญในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้เห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ นักศึกษาวิชาชีพได้รับประสบการณ์จริงในการสอนและจัดการชั้นเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมทางวิชาชีพ หลักการที่สำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือการให้โอกาสแก่นักศึกษาในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่เป็นจริงเพื่อให้พัฒนาทักษะทางการสอน การจัดการชั้นเรียน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทที่แท้จริง กระบวนการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถแบ่งออก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมทั้งทางกายภาพและจิตใจของนักศึกษา เช่น การศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง การศึกษาแผนที่จัดการเรียนการสอน เป็นต้น 2) การปฏิบัติการสอนนักศึกษาได้รับโอกาสที่จะสอนนักเรียนจริงในสถานที่จริง โดยนักศึกษาจะได้ฝึกทักษะในการวางแผน

แผนการสอน การจัดการเวลา และการปรับตัวในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้น 3) การติดตามและประเมินผล การติดตามผลสัมฤทธิ์ของครูผู้ฝึกอย่างต่อเนื่อง โดยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการสอนและการจัดการชั้นเรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ทางการศึกษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการเรียนรู้ในการจัดการชั้นเรียนที่มีนักเรียนมากมายและสภาพสถานที่การศึกษาที่หลากหลาย ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา อาจพบปัญหาต่อไปนี้ 1) ขาดครูที่มีความชำนาญและเต็มใจที่จะเป็นครูพี่เลี้ยง นักศึกษาอาจไม่ได้รับคำแนะนำที่เพียงพอหรือการสนับสนุนที่ทันสมัยเพียงพอในการฝึกอบรม 2) ข้อจำกัดในการเข้าถึงสถานที่การศึกษา ความยากลำบากในการเข้าถึงสถานที่การศึกษาที่มีการเรียนการสอนที่หลากหลาย หรือสภาพการณ์การเรียนการสอนที่แตกต่างกัน เช่น การฝึกที่มีนักเรียนที่มีความต้องการการเรียนรู้ที่พิเศษหรือมีความต้องการเฉพาะเจาะจงทางการศึกษาที่แตกต่างกัน 3) ข้อจำกัดการฝึกประสบการณ์ มีข้อกำหนดทางกฎหมายหรือนโยบายของโรงเรียนที่ทำให้เป็นที่ยากลำบากต่อนักศึกษาที่จะได้รับประสบการณ์การฝึกอบรมในสถานที่การศึกษาต่าง ๆ รวมถึงปัญหาความเป็นอยู่ในระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอนและกระบวนการนิเทศของนักศึกษาและอาจารย์นิเทศอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดในการศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้ แนวคิดการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน แนวคิดการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนเพื่อสร้างเครื่องมือแบบสำรวจความคิดเห็น และแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอน และอาจารย์นิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยได้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ทุกวิทยาเขต/วิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2567 มีจำนวนทั้งสิ้น 245 รูป/คน

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 รูป/คน โดยแบ่งออก ดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 4 รูป/คน 2) นักศึกษาปฏิบัติการสอน ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 30 รูป/คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งประกอบด้วย

1) แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม คือ

1) สถานภาพของนักศึกษปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านกระบวนการสอน ด้านทักษะการถาม-ตอบ

2) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์นิเทศก์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม คือ

1) สถานภาพของอาจารย์นิเทศก์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านกระบวนการสอน ด้านทักษะการถาม-ตอบ ด้านการคุมชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.3.1 แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา

1. ศึกษาทฤษฎีและองค์ประกอบต่างๆ จากตำรา รายงาน งานวิจัย และคู่มือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิธีประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. การสร้างแบบสอบถามโดยศึกษาจากรายงานวิจัยต่างๆ เช่นของ ศิริพร ควรชม (2532 : 199 - 206) และชัชวาล รัตนพร (2538 : 98-101) ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539 : 132-135) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่ศึกษา

3. ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การแสดงความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 107) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแสดงความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพการรับรู้มากที่สุดหรือเป็นปัญหามากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพการรับรู้มากหรือเป็นปัญหามาก

3 หมายถึง มีสภาพการรับรู้ปานกลางหรือมีปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพการรับรู้่น้อยหรือมีปัญหา่น้อย

1 หมายถึง มีสภาพการรับรู้่น้อยที่สุดหรือมีปัญหา่น้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงทางด้านภาษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ได้แก่

1. พระครูวินัยธร สุขุม สุขวาทโก, ผศ.	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
2. พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
3. ดร.คชา ประณีตพลกรัง	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
4. ดร.พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
5. นายรักษทวี เกาโต	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินของลัวน สายยศและอังคณา สายยศ (2539 : 249)

5.1 นำข้อคำถามและเนื้อหา จุดประสงค์ของการสร้างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีความตรงและสอดคล้องกับโครงสร้าง
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าเมื่อคำถามนั้นมีความตรงซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้าง
-1	ไม่เห็นด้วยว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงหรือสอดคล้องกับโครงสร้าง

โดยกำหนดให้

IOC	แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
ΣR	แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำค่า IOC คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 ก็จะคงข้อคำถามนั้นไว้ แต่ถ้าข้อคำถามใดที่มีค่าน้อยกว่า 0.60 ข้อคำถามนั้นต้องถูกตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น

ผลการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence) ได้เท่ากับ 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้รวม 30 รูป/คน

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.977

8. หลังจากนั้นนำแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 7 มาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

3.3.2 แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์

1. ศึกษาทฤษฎีและองค์ประกอบต่างๆ จากตำรา รายงาน งานวิจัย และคู่มือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิธีประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. การสร้างแบบสอบถามโดยศึกษาจากรายงานวิจัยต่างๆ เช่นของ ศิริพร ควรชม (2532 : 199 - 206) และชัชวาล รัตนพร (2538 : 98-101) ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539 : 132-135) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่ศึกษา

3. ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การแสดงความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 107) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแสดงความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการรับรู้มากที่สุดหรือเป็นปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการรับรู้มากหรือเป็นปัญหามาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการรับรู้ปานกลางหรือมีปัญหาปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการรับรู้่น้อยหรือมีปัญหา่น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการรับรู้่น้อยที่สุดหรือมีปัญหา่น้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงทางด้านภาษาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ได้แก่

1. พระครูวินัยธร สุขุม สุขวาทโก, ผศ.	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
2. พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
3. ดร.คชา ประณีตพลกรัง	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
4. ดร.พันธุ์รัช ศรีทิพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
5. นายรักษทวี เกาโต	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินของลัวน สายยศและอังคณา สายยศ (2539 : 249)

5.1 นำข้อคำถามและเนื้อหา จุดประสงค์ของการสร้างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีความตรงและสอดคล้องกับโครงสร้าง
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าเมื่อคำถามนั้นมีความตรงซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้าง
-1	ไม่เห็นด้วยว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงหรือสอดคล้องกับโครงสร้าง
โดยกำหนดให้	
IOC	แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
ΣR	แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำค่า IOC คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 ก็จะคงข้อคำถามนั้นไว้ แต่ถ้าข้อคำถามใดที่มีค่าน้อยกว่า 0.60 ข้อคำถามนั้นต้องถูกตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น

ผลการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence) ได้เท่ากับ 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับอาจารย์นิเทศก์ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้รวม 5 รูป/คน

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.977

8. หลังจากนั้นนำแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 7 มาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 30 รูป/คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้นักศึกษา และอาจารย์นิเทศของสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ผู้วิจัยจัดส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบคัดเลือเฉพาะฉบับที่ถูกต้องและสมบูรณ์ไว้

2. แจกแจงความถี่แสดงค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และการแปลผลตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 46) ค่าคะแนนเฉลี่ย สภาพหรือระดับปัญหา

4.51 – 5.00 สภาพหรือระดับปัญหามากที่สุด

3.51 – 4.50 สภาพหรือระดับปัญหามาก

2.51 – 3.50 สภาพหรือระดับปัญหปานกลาง

1.51 – 2.50 สภาพหรือระดับปัญหาน้อย

1.00 – 1.50 สภาพหรือระดับปัญหาน้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจำแนกตามกลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลาง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สมมติฐานด้วย Independent Sample t-test ถ้าพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติทดสอบของเชฟเฟ (Chaffe's Method)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) วิเคราะห์แบบสอบถามสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

$$\text{ใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

2) เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามกลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และทดสอบค่าที (t -test) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$(\bar{X}) = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

(2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละคน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย มีรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย คณะผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษา
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$S.D.$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum D$	แทน	คะแนนรวมของผลต่าง
$\sum D^2$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างยกกำลังสอง

4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ด้านสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. สถานภาพ		
ชาย	8 คน	(26.67%)
หญิง	22 คน	(73.33%)
2. อายุ...ปี		
21 ปี	21 คน	(70.00%)
22 ปี	9 คน	(30.00%)
3. ประเภทสถานศึกษาที่ไปทำการปฏิบัติการสอน		
สถานศึกษาขนาดกลาง:	15 คน	(50.00%)
สถานศึกษาขนาดใหญ่:	15 คน	(50.00%)
4. ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน		
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	15 คน	(50.00%)
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	9 คน	(30.00%)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	5 คน	(16.67%)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	1 คน	(3.33%)
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	15 คน	(50.00%)
5. จำนวนคาบที่ทำการปฏิบัติการสอน	จำนวนคาบ: 4-8 คาบ/สัปดาห์	(100.00%)
6. ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการสอน		
ค่าหนังสือ ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน	2,000-5,000 บาท	
ค่าใช้จ่าย 2,000-3,000 บาท	12 คน	40%
ค่าใช้จ่าย 3,001-4,000 บาท	9 คน	30%
ค่าใช้จ่าย 4,001-5,000 บาท	9 คน	30%
ค่าเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษา	50-2,000 บาท	
ค่าใช้จ่าย 50-500 บาท:	15 คน	50%
ค่าใช้จ่าย 501-1,000 บาท	9 คน	30%
ค่าใช้จ่าย 1,001-2,000 บาท	6 คน	20%
ค่าที่พักอาศัยระหว่างการปฏิบัติการสอน	1,500-2,500 บาท	

ค่าใช้จ่าย 1,500-2,000 บาท	18 คน	60%
ค่าใช้จ่าย 2,001-2,500 บาท	12 คน	40%
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (อาหาร ของใช้ส่วนตัว ฯลฯ)	500-1,500 บาท	
ค่าใช้จ่าย 500-800 บาท	15 คน	50%
ค่าใช้จ่าย 801-1,000 บาท	9 คน	30%
ค่าใช้จ่าย 1,001-1,500 บาท	6 คน	20%
7. สถานที่พักระหว่างการปฏิบัติการสอน		
หอพักในมหาวิทยาลัย	3 คน	(10%)
สถานศึกษาจัดไว้ให้	9 คน	(30%)
เช่าบ้านอยู่	15 คน	(50%)
อยู่กับพ่อ-แม่ หรือญาติพี่น้อง	3 คน	(10%)
8. บรรยากาศในห้องทำงานของนักศึกษา		
มีเสียงดังรบกวน	12 คน	(40%)
ไม่มีเสียงรบกวน	18 คน	(60%)
9. ในการปฏิบัติการสอนในครั้งนี้ นักศึกษามีปัญหาด้านสุขภาพหรือไม่		
มี	3 คน	(10%)
ไม่มี	27 คน	(90%)
10. ในขณะที่ทำการปฏิบัติการสอน นักศึกษาได้มีการประชุมกับครูพี่เลี้ยงบ่อยเพียงไร		
เคยประชุม	21 คน	(70%)
ไม่เคยประชุมเลย	9 คน	(30%)
11. ท่านมีความประสงค์ที่ต้องการพบครูพี่เลี้ยงเพื่อต้องการความช่วยเหลือ ปรีกษาหารือ		
สัปดาห์ละครั้ง	15 คน	(50%)
สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	9 คน	(30%)
สัปดาห์ละ 3 ครั้ง	3 คน	(10%)
บ่อย ๆ ตลอดเวลา	3 คน	(10%)
12. ท่านได้รับการนิเทศการสอนในชั้นเรียนจากครูพี่เลี้ยงหรือไม่		
ไม่เคยเลย	6 คน	(20%)
1-2 ครั้ง	12 คน	(40%)
3-4 ครั้ง	9 คน	(30%)
5-6 ครั้ง	3 คน	(10%)

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ผลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (73.33%) จำนวน 22 คน ขณะที่ผู้ชายมีเพียง 8 คน (26.67%) แสดงให้เห็นถึงความไม่สมดุลในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุส่วนใหญ่ในช่วง 21 และ 22 ปี โดยอายุแต่ละช่วงมีสัดส่วนเท่ากันที่ 30.00% ประเภทสถานศึกษาที่ไปปฏิบัติการสอน ผู้ตอบ 50% ได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลาง อีก 50% ได้ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน ครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม (50%) ได้ปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ขณะที่อีก 30% สอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวนคาบที่ปฏิบัติการสอนต่อสัปดาห์ ทุกคน (100%) ได้ปฏิบัติการสอนระหว่าง 4-8 คาบต่อสัปดาห์ บรรยากาศในห้องทำงาน: ผู้ตอบส่วนใหญ่ (60%) ระบุว่าไม่มีเสียงรบกวนในห้องทำงาน ขณะที่ 40% ระบุว่ามีความเสียงรบกวน ปัญหาด้านสุขภาพ มีเพียง 10% ของผู้ตอบที่ระบุว่ามีความปัญหาด้านสุขภาพ ขณะที่ส่วนใหญ่ (90%) ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ การประชุมกับครูพี่เลี้ยง ผู้ตอบส่วนใหญ่ (70%) เคยประชุมกับครูพี่เลี้ยง ขณะที่ 30% ระบุว่าไม่เคยประชุม ความถี่ในการประชุมกับครูพี่เลี้ยง 50% ของผู้ตอบต้องการประชุมสัปดาห์ละครั้ง ในขณะที่อีก 30% ต้องการประชุมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและอยู่ในช่วงอายุ 21-22 ปี โดยมีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลาง และสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้นเป็นหลัก ขณะที่ในด้านบรรยากาศและปัญหาสุขภาพ ผู้ตอบมองว่าห้องทำงานค่อนข้างสงบและส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ทั้ง 2 ด้าน 20 ข้อ คือ 1) ด้านคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัว
นักศึกษาทั้งสองด้าน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.
1	ด้านคุณลักษณะความเป็นครู	3.86	1.043
2	ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม	3.77	1.057

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาทั้งสองด้านวิเคราะห์ผลลำดับตามค่ามากไปน้อยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.86, ค่า S.D. = 1.04 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77, ค่า S.D. = 1.057

ตารางแสดงที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัว
นักศึกษาด้านคุณลักษณะความเป็นครู

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ ปัญหา	ลำดับ ที่
ด้านคุณลักษณะความเป็นครู					
1	นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ	3.93	0.81	มาก	1
2	นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา	3.80	1.04	มาก	4
3	นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้านักเรียน	3.83	0.93	มาก	3
4	นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ	3.87	0.88	มาก	2
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	3.93	1.12	มาก	1
6	นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน	3.80	1.19	มาก	4
7	นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลา การพูดและวาทะที่สุภาพ	3.77	1.02	มาก	5
8	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	3.93	0.99	มาก	1
9	นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน	3.83	1.09	มาก	3
10	อื่น ๆ (โปรดระบุ)			มาก	
ผลรวมด้านคุณลักษณะความเป็นครู		3.86	1.04	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัว นักศึกษาด้านคุณลักษณะความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อแล้วจะได้รายละเอียดตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้อง ตามระเบียบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.81, นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 1.12, นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.99 2) นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.87, ค่า S.D. = 0.88 3) นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้า นักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.83, ค่า S.D. = 0.934, นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.83, ค่า S.D. = 1.09 4) นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.80, ค่า S.D. = 1.04, นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.80, ค่า S.D. = 1.19 5) นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลาการพูดและวาจาที่สุภาพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77, ค่า S.D. = 1.02

ตารางแสดงที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัว
 นักศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม					
1	นักศึกษามีความขยัน ความอดทน ต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	4.03	0.83	มาก	1
2	นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน	4.00	0.73	มาก	2
3	นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูที่เลี้ยง และบุคคลอื่นๆ	3.60	1.25	มาก	5
4	นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.53	1.05	มาก	6
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	3.93	0.99	มาก	4
6	นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.97	1.04	มาก	3
7	นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน	4.00	0.96	มาก	2
8	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	3.47	1.08	มาก	7
9	นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่	3.40	1.17	ปานกลาง	8
ผลรวมด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม		3.77	1.05	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.4 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะได้รายละเอียดตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักศึกษามีความขยัน ความอดทนต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.03, ค่า S.D. = 0.83 2) นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00, ค่า S.D. = 0.73, นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00, ค่า S.D. = 0.96 3) นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.97, ค่า S.D. = 1.04 4) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.99 5) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูที่เลี้ยง และบุคคลอื่นๆ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.60, ค่า S.D. = 1.25 6) นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.53, ค่า S.D. = 1.05 7) นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.47, ค่า S.D. = 1.08 8) นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่

และเทคโนโลยีใหม่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.40, ค่า S.D. = 1.17 และผลรวมด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77, ค่า S.D. = 1.05

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน ทั้ง 2 ด้าน 24 ข้อ คือ 1) ด้านกระบวนการสอน 2) ด้านทักษะการถาม-ตอบ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางแสดงที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนทั้งสองด้าน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.
1	ด้านกระบวนการสอน	3.91	0.98
2	ด้านทักษะการถาม-ตอบ	3.90	0.98

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนทั้งสองด้าน 1) ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.91, ค่า S.D. = 0.98 2) ด้านทักษะการถาม – ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 0.98

ตารางแสดงที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านกระบวนการสอน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านกระบวนการสอน					
1	การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน	3.50	1.14	มาก	8
2	การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	3.80	1.13	มาก	5
3	ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.50	1.17	มาก	8
4	การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	3.47	0.95	มาก	9
5	การเรียงเนื้อหาบทเรียน	3.40	1.17	ปานกลาง	10
6	การบรรยายเนื้อหาบทเรียน	3.53	1.14	มาก	7
7	ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน	3.73	1.06	มาก	6
8	การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ	3.80	1.01	มาก	5
9	การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	3.73	0.89	มาก	6
10	การสรุปเนื้อหาบทเรียน	3.37	1.16	ปานกลาง	11
11	การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน	3.83	0.93	มาก	4
12	การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน	3.87	1.02	มาก	3
13	จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน	3.93	0.96	มาก	2
14	การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัด	3.97	0.91	มาก	1
15	การตรวจปรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง	3.97	0.83	มาก	1
16	การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด	3.93	1.03	มาก	2
ผลรวมด้านกระบวนการสอน		3.91	0.98	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.6 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านกระบวนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ 1) การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัดการตรวจปรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.97, ค่า S.D. = 0.91, 0.83 2) จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน, การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.96, 1.03 3) การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.87, ค่า S.D. = 1.02 4) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.83, ค่า S.D. = 0.93 5) การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน, การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.80, ค่า S.D. = 1.13, 1.01 6) ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนการใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73, ค่า S.D. = 1.06, 0.89 7) การบรรยายเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.53, ค่า S.D. = 1.14 8) การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน, ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ค่าเฉลี่ย

($\bar{X}$) = 3.50, ค่า S.D. = 1.14 1.17 9) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.47, ค่า S.D. = 0.95 10) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.47, ค่า S.D. = 0.95 11) การสรุปเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.37, ค่า S.D. = 1.16 และผลรวมด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.91, ค่า S.D. = 0.98

ตารางแสดงที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านทักษะการถาม - ตอบ

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านทักษะการถาม - ตอบ					
1	การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง	3.83	1.00	มาก	5
2	การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน	3.93	0.99	มาก	2
3	การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน	3.90	0.97	มาก	3
4	นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด	3.97	0.87	มาก	1
5	นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน	3.87	0.99	มาก	4
6	การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ	3.90	1.04	มาก	3
ผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ		3.90	0.98	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.7 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านทักษะการถาม - ตอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.97, ค่า S.D. = 0.87 2) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.99 3) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 0.97, การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 1.04 4) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.87, ค่า S.D. = 0.99 5) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.83, ค่า S.D. = 1.00 และผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 0.98

1. ด้านด้านสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศ
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพของอาจารย์นิเทศก์

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ค่าร้อยละ
1. สถานภาพ		
บรรพชิต	3 คน	(75%)
คฤหัสถ์	1 คน	(25%)
2. อายุ...ปี	4 รูป/คน	
39 ปี	1 คน	(25%)
36 ปี	1 คน	(25%)
35 ปี	1 คน	(25%)
45 ปี	1 คน	(25%)
3. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ท่านได้รับ		
ปริญญาโท	2 รูป/คน	(25%)
ปริญญาเอก	2 รูป	(25%)
4. ท่านมีประสบการณ์ด้านการสอน		
1-5 ปี	2 รูป/คน	(50.00%)
6-10 ปี	2 รูป/คน	(50.00%)
5. จำนวนคาบสอนรวมทั้งสิ้น	จำนวนคาบ: 2-4 คาบ/สัปดาห์	(100.00%)
6. ท่านเคยทำหน้าที่อาจารย์นิเทศหรือไม่		
เคย	4 รูป/คน	(100%)
ไม่เคย	0 รูป/คน	0%
7. ท่านเคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาหรือไม่		
เคย	3 (75%)	75%
ไม่เคย	1 (25%)	25%
8. นอกจากการปฏิบัติการสอนแล้วท่านมีหน้าที่ในด้านใดบ้าง		
สอนในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ทำงานวิจัย ออกแนะแนว จำนวน 4 รูป/คน		(100%)
9. ท่านคิดว่าระยะเวลาของการออกนิเทศการสอนแต่ละครั้งควรใช้เวลากี่วัน		
4-5 วัน	2 รูป/คน	(50.00%)

10-11 วัน	2 รูป/คน	(50.00%)
10. ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทางไปนิเทศ		
รถส่วนตัว	1 คน	(25%)
รถราชการ	3 คน	(75%)
รถประจำทาง	0 คน	(0%)

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ผลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต (75%) จำนวน 3 คน ขณะที่คฤหัสถ์มีเพียง 1 คน (25%) แสดงให้เห็นถึงความไม่สมดุลในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุส่วนใหญ่ในช่วง 35-45 ปี โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก คิดสัดส่วนเท่ากับ 50% มีประสบการณ์ด้านการสอน 1-10 ปี ทุกท่านเคยทำหน้าที่อาจารย์นิเทศน์นอกจากการปฏิบัติการสอนแล้วมีหน้าที่สอนในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ทำงานวิจัยและออกแนะแนว จำนวน 4 รูป/คน คิดเป็น 100% ส่วนระยะเวลาของการออกนิเทศการสอนแต่ละครั้งต่อสัปดาห์ใช้ระยะเวลา 4-5 วัน (50.00%) ระยะเวลา 10-11 วัน (50.00%) และใช้พาหนะใดในการเดินทางไปนิเทศเป็นรถส่วนตัว 25% และรถราชการ 75%

สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบรรพชิตและอยู่ในช่วงอายุ 35-45 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีการออกนิเทศปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4-11 ต่อเดือน โดยอาจารย์นิเทศน์นอกจากการปฏิบัติการสอนแล้วมีหน้าที่สอนในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ทำงานวิจัย และออกแนะแนว การเดินทางไปนิเทศใช้รถยนต์ส่วนตัว และรถราชการ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ทั้ง 2 ด้าน 20 ข้อ คือ 1) ด้านคุณลักษณะความเป็นครู 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาทั้งสองด้าน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	$(\bar{X})$	S.D.
1	ด้านคุณลักษณะความเป็นครู	4.38	0.58
2	ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม	4.44	0.60
ผลรวม		4.41	0.59

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาทั้งสองด้านวิเคราะห์ผลลำดับตามค่ามากไปน้อยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.38$ ค่า S.D. = 0.58 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.44$ ค่า S.D. = 0.60 รวมผลรวมทั้ง 2 ด้าน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.41$ ค่า S.D. = 0.59

ตารางแสดงที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับ
ตัวนักศึกษาด้านคุณลักษณะความเป็นครู

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ ปัญหา	ลำดับ ที่
ด้านคุณลักษณะความเป็นครู					
1	นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ	4.25	0.43	มาก	4
2	นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา	4.75	0.43	มากที่สุด	2
3	นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้านักเรียน	4.50	0.50	มาก	3
4	นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ	4.50	0.50	มาก	3
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	4.25	0.43	มาก	4
6	นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	1
7	นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลา การพูดและวาจาที่สุภาพ	4.00	0.71	มาก	5
8	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.50	0.50	มาก	3
9	นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน	4.25	0.43	มาก	4
ผลรวมด้านคุณลักษณะความเป็นครู		4.44	0.55	มาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาด้านคุณลักษณะความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะได้รายละเอียดตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 5.00 ค่า S.D. = 0.00 2) นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.75 ค่า S.D. = 0.43 3) นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้านักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 4) นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 5) นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 6) นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.45 7) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.45 8) นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.45 9) นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลา การพูดและวาจาที่สุภาพ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71

ตารางแสดงที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับ
ตัวนักศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม					
1	นักศึกษามีความขยัน ความอดทน ต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	4.50	0.50	มาก	2
2	นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน	4.25	0.43	มาก	3
3	นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง และบุคคลอื่นๆ	4.75	0.43	มากที่สุด	1
4	นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.50	0.50	มาก	2
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	4.00	0.71	มาก	4
6	นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.00	0.71	มาก	4
7	นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน	4.50	0.50	มาก	2
8	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.75	0.43	มากที่สุด	1
9	นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่	4.75	0.43	มากที่สุด	1
ผลรวมด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม		4.44	0.60	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.11 พบว่า สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะได้รายละเอียดตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.75 ค่า S.D. = 0.43 2) นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.75 ค่า S.D. = 0.43 3) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.75 ค่า S.D. = 0.43 4) นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 5) นักศึกษามีความขยัน ความอดทน ต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 6) นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 7) นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 8) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 9) นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.75 ค่า S.D. = 0.43

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน ทั้ง 2 ด้าน 24 ข้อ คือ 1) ด้านกระบวนการสอน 2) ด้านทักษะการถาม-ตอบ 3) ด้านการคุมชั้นเรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางแสดงที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนทั้งสองด้าน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	$(\bar{X})$	S.D.
1	ด้านกระบวนการสอน	4.20	0.62
2	ด้านทักษะการถาม-ตอบ	4.17	0.55
3	ด้านการคุมชั้นเรียน	4.30	0.46
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	4.38	0.56
ผลรวมด้านสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน		4.24	0.58

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนทั้งสองด้าน 1) ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.20$, ค่า S.D. = 0.62 2) ด้านทักษะการถาม – ตอบ ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.17$ ค่า S.D. = 0.55 3) ด้านการคุมชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.30$ ค่า S.D. = 0.46 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.38$ ค่า S.D. = 0.56 ผลรวมด้านสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.24$ ค่า S.D. = 0.58

ตารางแสดงที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านกระบวนการสอน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านกระบวนการสอน					
1	การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน	4.50	0.50	มาก	1
2	การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	4.25	0.43	มาก	2
3	ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.75	0.43	มาก	4
4	การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.00	0.71	มาก	3
5	การเรียงเนื้อหาบทเรียน	4.50	0.50	มาก	1
6	การบรรยายเนื้อหาบทเรียน	4.25	0.43	มาก	2
7	ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.00	0.71	มาก	3
8	การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ	4.00	0.71	มาก	3
9	การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	4.25	0.43	มาก	2
10	การสรุปเนื้อหาบทเรียน	4.50	0.50	มาก	1
11	การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน	4.25	0.43	มาก	2
12	การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน	4.50	0.50	มาก	1
13	จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน	4.25	0.43	มาก	2
14	การแนะนำและช่วยเหลือให้นักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัด	3.75	0.83	มาก	4
15	การตรวจปรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง	4.00	0.71	มาก	3
16	การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด	4.50	0.50	มาก	1
ผลรวมด้านกระบวนการสอน		4.20	0.62	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.13 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านกระบวนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 2) การเรียงเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 3) การสรุปเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 4) การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 5) การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 ค่า S.D. = 0.50 6) การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 7) การบรรยายเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 8) การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 9) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 10) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 11) จัดให้มีการ

ทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 12) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 13) ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 14) การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 15) ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 ค่า S.D. = 0.83 16) การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 ค่า S.D. = 0.83 ตามลำดับ

ตารางแสดงที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับ การสอนในชั้นเรียนด้านทักษะการถาม-ตอบ

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านทักษะการถาม - ตอบ					
1	การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง	4.25	0.43	มาก	2
2	การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน	4.00	0.71	มาก	2
3	การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน	4.25	0.43	มาก	2
4	นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด	4.00	0.71	มาก	3
5	นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน	4.25	0.43	มาก	1
6	การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ	4.25	0.43	มาก	1
ผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ		4.17	0.55	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.14 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านทักษะการถาม - ตอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้ 1) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 2) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 3) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.25 ค่า S.D. = 0.43 4) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 5) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 ค่า S.D. = 0.71 และผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.17, ค่า S.D. = 0.55 ตามลำดับ

ตารางแสดงที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	$(\bar{X})$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการคุมชั้นเรียน					
1	เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน	4.50	0.50	มาก	1
2	การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน	4.50	0.50	มาก	1
3	การควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียน	4.25	0.43	มาก	2
4	ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน	4.25	0.43	มาก	2
5	การแก้ปัญหาที่นักเรียนที่เพิกเฉยต่อการเรียน	4.00	0.00	มาก	3
ผลรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียน		4.30	0.46	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.15 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการคุมชั้นเรียน เมื่อเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้ 1) เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.50$ ค่า S.D. = 0.50 2) การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.50$ ค่า S.D. = 0.50 3) การควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.25$ ค่า S.D. = 0.43 4) ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.25$ ค่า S.D. = 0.43 5) การแก้ปัญหาที่นักเรียนที่เพิกเฉยต่อการเรียน ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.00$ ค่า S.D. = 0.00 และผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.30$ ค่า S.D. = 0.46

ตารางแสดงที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน					
1	แบบฝึกหัดมีคำถามลักษณะการถามแบบความจำ	4.00	0.71	มาก	4
2	มีความถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.25	0.43	มาก	3
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนทุกครั้ง	4.50	0.50	มาก	2
4	แบบฝึกหัดใช้ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.25	0.43	มาก	3
5	ให้แรงเสริมกำลังใจแก่นักเรียนหลังการประเมินผล	4.75	0.43	มาก	1
6	ให้คำแนะนำหนังสือประกอบการค้นคว้าเพิ่มเติม	4.50	0.50	มาก	2
ผลรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียน		4.38	0.56	มาก	

จากตารางแสดงที่ 4.16 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้ 1) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.97, ค่า S.D. = 0.875 2) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.998 3) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 0.978 4) การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 1.044 5) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.87, ค่า S.D. = 0.991 6) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.83, ค่า S.D. = 1.003 และผลรวมด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90, ค่า S.D. = 0.984

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน

ตารางแสดงที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตาม การรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		ผลรวม		F	sig
		($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
1	ด้านกระบวนการสอน	4.16	0.27	4.15	0.22	4.15	0.24	0.03	0.85*
2	ด้านทักษะการถาม - ตอบ	4.27	0.23	4.26	0.28	4.27	0.25	0.01	0.90*
3	ด้านการคุมชั้นเรียน	4.21	0.36	4.16	0.29	4.18	0.32	0.19	0.66*
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	4.18	0.31	4.15	0.27	4.17	0.29	0.09	0.76*
ผลรวมสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา								0.01	0.89*

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านกระบวนการสอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.85*, $P \leq .05$) ด้านทักษะการถาม - ตอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.90*, $P \leq .05$)

ด้านการคุมชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.66*, $P \leq .05$) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.76*, $P \leq .05$) โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีสภาพการรับรู้อยู่ในระดับมากตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบสภาพการรับรู้ของทั้ง 4 ด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางแสดงที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านกระบวนการสอน จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อ	ส ภาพ และ ป ญ ห า การ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เกี่ยวกับตัวนักศึกษา	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		ผลรวม		F	sig
		($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
ด้านกระบวนการสอน									
1	การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน	4.40	0.63	3.86	0.83	4.13	0.77	3.89	0.05*
2	การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	4.26	0.45	4.46	0.51	4.36	0.49	1.26	0.27*
3	ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.13	0.74	4.06	0.59	4.10	0.66	0.07	0.78*
4	การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.13	0.74	4.00	0.65	4.06	0.69	0.27	0.60*
5	การเรียงเนื้อหาบทเรียน	4.06	0.79	4.13	0.63	4.10	0.71	0.06	0.80*
6	การบรรยายเนื้อหาบทเรียน	4.26	0.59	4.20	0.67	4.23	0.62	0.08	0.77*
7	ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.33	0.48	4.40	0.50	4.36	0.49	0.13	0.71*
8	การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ	4.33	0.48	4.13	0.63	4.23	0.56	0.92	0.34*
9	การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	4.00	0.84	3.93	0.70	3.96	0.76	0.05	0.81*
10	การสรุปเนื้อหาบทเรียน	4.00	0.84	3.93	0.70	3.96	0.76	0.05	0.81*
11	การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน	4.20	0.67	4.06	0.59	4.13	0.62	0.32	0.57*
12	การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน	4.20	0.67	4.20	0.67	4.20	0.66	0.00	1.00*
13	จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน	4.20	0.67	4.20	0.67	4.20	0.66	0.00	1.00*
14	การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัด	4.33	0.72	4.06	0.59	4.20	0.66	1.21	0.27*
15	การตรวจรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง	4.06	0.70	4.26	0.59	4.16	0.64	0.70	0.40*
16	การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด	4.20	0.67	4.20	0.67	4.20	0.66	0.00	1.00*
ผลรวมด้านกระบวนการสอน								0.03	0.85*

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.18 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ด้านกระบวนการสอน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการรับรู้ในระดับมากตามลำดับ ดังนี้ การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.27^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.45 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.46, ค่า S.D. = 0.51 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.36, ค่า S.D. = 0.49 ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.71^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.48 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.36, ค่า S.D. = 0.49 การบรรยายเนื้อหาบทเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.77^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23, ค่า S.D. = 0.62 การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.34^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.48 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23, ค่า S.D. = 0.56 การจัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 1.00^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.66 ตามลำดับ สรุปผลรวมด้านกระบวนการสอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.85^*$, $P \leq .05$)

ตารางแสดงที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านทักษะการถาม – ตอบ จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		ผลรวม		F	sig
		($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
ด้านทักษะการถาม – ตอบ									
1	การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง	4.20	0.67	4.13	0.63	4.16	0.64	0.07	0.78*
2	การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้องและชัดเจน	4.06	0.59	4.26	0.59	4.16	0.59	0.85	0.36*
3	การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน	4.33	0.61	4.13	0.63	4.23	0.62	0.75	0.39*
4	นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด	4.20	0.67	4.33	0.61	4.26	0.63	0.31	0.57*
5	นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน	4.46	0.51	4.33	0.48	4.40	0.49	0.52	0.47*
6	การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ	4.40	0.50	4.40	0.50	4.40	0.49	0.00	1.00*
ผลรวมด้านทักษะการถาม – ตอบ								0.01	0.90*

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.19 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ด้านทักษะการถาม – ตอบ จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการรับรู้อยู่ในระดับมากตามลำดับ ดังนี้ นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.47^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.46, ค่า S.D. = 0.51 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.48 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.49 การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 1.00^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.49 นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.57^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 โรงเรียนขนาดใหญ่ มี

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.61 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.63 การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.39*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.61 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23, ค่า S.D. = 0.62 การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.36*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.59 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.16, ค่า S.D. = 0.59 การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.78*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.16, ค่า S.D. = 0.64 สรุปผลรวมด้านทักษะการถาม – ตอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.90*, $P \leq .05$)

ตารางแสดงที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการคุมชั้นเรียน จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	โรงเรียน ขนาดเล็ก		โรงเรียน ขนาดใหญ่		ผลรวม		F	sig
		($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
ด้านการคุมชั้นเรียน									
1	เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน	4.06	0.70	4.20	0.56	4.13	0.62	0.32	0.57*
2	การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำ แบบฝึกหัดในชั้นเรียน	4.13	0.63	4.06	0.59	4.10	0.60	0.08	0.77*
3	การควบคุมความประพฤติของ นักเรียนในชั้นเรียน	4.20	0.67	4.13	0.63	4.16	0.64	0.07	0.78*
4	ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่ จัดขึ้นในชั้นเรียน	4.33	0.72	4.00	0.84	4.16	0.79	1.34	0.25*
5	การแก้ปัญหานักเรียนที่เพิกเฉยต่อ การเรียน	4.33	0.61	4.40	0.50	4.36	0.55	0.10	0.74*
ผลรวมด้านการคุมชั้นเรียน								0.19	0.66*

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ด้านการคุมชั้นเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการรับรู้อยู่ในระดับมากตามลำดับ ดังนี้ การแก้ปัญหานักเรียนที่เพิกเฉยต่อการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.74^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.61 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.36, ค่า S.D. = 0.55 ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.25^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.72 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00, ค่า S.D. = 0.84 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.16, ค่า S.D. = 0.79 การควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.78^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.16, ค่า S.D. = 0.64 เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.57^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า

S.D. =0.56 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.13, ค่า S.D. =0.32 การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำแบบฝึกหัด
 ในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.77*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียน
 ขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.13, ค่า S.D. =0.63 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.06, ค่า
 S.D. =0.59 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.10, ค่า S.D. =0.60 สรุปผลรวมด้านการคุมชั้นเรียน มีความ
 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.66*, $P \leq .05$)

ตารางแสดงที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		ผลรวม		F	sig
		($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน									
1	แบบฝึกหัดมีคำถามลักษณะการถามแบบความจำ	4.26	0.45	4.20	0.41	4.23	0.43	0.17	0.67*
2	มีความถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.00	0.65	3.93	0.59	3.96	0.61	0.08	0.77*
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนทุกครั้ง	4.06	0.70	4.06	0.70	4.06	0.69	0.00	1.00*
4	แบบฝึกหัดใช้ครอบคลุมทุกวัดวัดอุปประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.26	0.59	4.20	0.77	4.23	0.67	0.07	0.79*
5	ให้แรงเสริมกำลังใจแก่นักเรียนหลังการประเมินผล	4.26	0.45	4.40	0.50	4.33	0.47	0.57	0.45*
6	ให้คำแนะนำหนังสือประกอบการค้นคว้าเพิ่มเติม	4.26	0.70	4.13	0.63	4.20	0.66	0.29	0.59*
ผลรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียน								0.09	0.76*

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการรับรู้ในระดับมากตามลำดับ ดังนี้ การให้แรงเสริมกำลังใจแก่นักเรียนหลังการประเมินผล มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.45*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.45 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.47 แบบฝึกหัดใช้ครอบคลุมทุกวัดวัดอุปประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.79*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23, ค่า S.D. = 0.67 แบบฝึกหัดมีคำถามลักษณะการถามแบบความจำ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.67*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.45

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.41 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23, ค่า S.D. = 0.43 ให้คำแนะนำหนังสือประกอบการค้นคว้าเพิ่มเติม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.59*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.70

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.66 มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนทุกครั้ง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 1.00*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.69 มีความถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.77*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00, ค่า S.D. = 0.65

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.93, ค่า S.D. = 0.59 ผลรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.96, ค่า S.D. = 0.61 สรุปผลรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.76* $P \leq .05$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัยที่นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ข้อค้นพบโดยสรุปดังต่อไปนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ชั้นปีที่ ๔ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แบ่งเป็น หญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33% ผู้ชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67% อยู่ในช่วงอายุ 21-22 ปี อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 4 รูป/คน ตอบส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 75% ขณะที่คฤหัสถ์มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25% อายุส่วนใหญ่ในช่วง 35-45 ปี รวม 34 รูป/คน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.86 ค่า S.D. = 1.04 ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77 ค่า S.D. = 1.05 ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.91 ค่า S.D. = 0.98 ด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90 ค่า S.D. = 0.98 มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ในระดับมากทุกด้าน และผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า ด้านคุณลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.38 ค่า S.D. = 0.58 ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.44 ค่า S.D. = 0.60 ด้านกระบวนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20 ค่า S.D. = 0.62 ด้านทักษะการถาม-ตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.17 ค่า S.D. = 0.55 ด้านการคุมชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.30 ค่า S.D. = 0.46 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.38 ค่า S.D. = 0.56 มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ฝึกปฏิบัติการสอน พบว่า มีความแตกต่างในด้านการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ด้านกระบวนการสอน ด้านทักษะการถาม – ตอบ ด้านการคุมชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นเพื่อนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของ อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ข้อค้นพบโดยสรุปดังต่อไปนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ชั้นปีที่ ๔ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แบ่งเป็น หญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33% ผู้ชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67% อยู่ในช่วงอายุ 21-22 ปี อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 4 รูป/คน ตอบส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 75% ขณะที่คฤหัสถ์มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25% อายุส่วนใหญ่ในช่วง 35-45 ปี รวม 34 รูป/คน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สรุปผลการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 4 ด้าน

ด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ 1) นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ รองลงมา 2) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ 3) นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน 4) นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ 5) นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อนักเรียน 6) นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน 7) นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา 8) นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน 9) นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลาการพูดและวาจาที่สุภาพ โดยด้านคุณลักษณะความเป็นครู มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษายู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะได้รายละเอียดตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักศึกษามีความขยัน ความอดทนต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2) นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน 3) นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน 4) นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 5) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ 6) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง และบุคคลอื่น ๆ 7) นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง 8) นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น

ของนักเรียน 9) นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ โดยด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านกระบวนการสอน เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัดการตรวจปรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง 2) จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน 3) การยกปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด 4) การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน 5) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน 6) การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน 7) การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ 8) ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนการใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน 9) การบรรยายเนื้อหาบทเรียน 10) การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน 11) ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 12) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา 13) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา 14) การสรุปเนื้อหาบทเรียน โดยด้านกระบวนการสอน มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านทักษะการถาม-ตอบ เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด 2) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน 3) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน 4) การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ 5) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน 6) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง โดยด้านทักษะการถาม-ตอบ มีสภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

ด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน 2) นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา 3) นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้านักเรียน 4) นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็นยิ้มแย้มอยู่เสมอ 5) นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน 6) นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ 7) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ 8) นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน 9) นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลา การพูดและวาจาที่สุภาพ โดยด้านคุณลักษณะความเป็นครู สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง 2) นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ 3) นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง 4) นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง 5) นักศึกษามีความขยัน ความอดทน ต่อกการทำงานที่ได้รับมอบหมาย 6) นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนการสอน 7) นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงในการทำสื่อการสอน 8) นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ 9) นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านกระบวนการสอน เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน 2) การเรียงเนื้อหาบทเรียน 3) การสรุปเนื้อหาบทเรียน 4) การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่างชัดเจน 5) การยกปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด 6) การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน 7) การบรรยายเนื้อหาบทเรียน 8) การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน 9) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน 10) การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน 11) จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน 12) การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา 13) ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ 14) การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ 15) ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 16) การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำแบบฝึกหัด โดยด้านกระบวนการสอน สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านทักษะการถาม-ตอบ เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง 2) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน 3) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน 4) การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ 5) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน 6) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด โดยด้านทักษะการถาม-ตอบ สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านการคุมชั้นเรียน เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน 2) การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน 3) การควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียน 4) ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน 5) การแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เพิกเฉยต่อการเรียน โดยด้านการคุมชั้นเรียน สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เมื่อเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด 2) การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน 3) การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน 4) การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ 5) นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน 6) การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง โดยด้านการวัดและประเมินผลการเรียน สภาพ ปัญหาตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษา มีสภาพ ปัญหาการรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนในระดับที่ดี ซึ่งได้รับการประเมินผ่านหลายปัจจัย เช่น ความขยันและความอดทน นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกว่ตนเองมีความขยัน อดทน และสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างเต็มที่ ค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D. = 0.836) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความพยายามในการทำงานที่นักศึกษารับรู้ ความคิดริเริ่มในการดัดแปลงสื่อการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีการปรับสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D. = 0.730) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปรับใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย การปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม นักศึกษายังรับรู้ว่ตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การสอนต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างไรก็ตาม อาจารย์นิเทศก์นิเทศมีสภาพ ปัญหาการรับรู้พบว่า มีบางประเด็นที่ยังคงเป็นปัญหา เช่น การใช้สื่อการสอน บางส่วนของนักศึกษายังขาดความสามารถใน

การใช้สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเนื่องจากการขาดความคุ้นเคยกับสื่อการสอนสมัยใหม่หรือ การเตรียมตัวไม่เพียงพอ การควบคุมชั้นเรียน นักศึกษาบางรายยังมีปัญหาในการควบคุมชั้นเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมยากต่อการจัดการ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดประสบการณ์และการฝึกฝนในสถานการณ์จริง ดังนั้นจากการศึกษาพบว่า แม้นักศึกษาจะรับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติการสอนของตนเองอยู่ในระดับมาก แต่อาจารย์ในเทศก์ยังพบปัญหาบางอย่างที่ควรปรับปรุง เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการรับรู้ระหว่างทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับ พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร. และ ธิสร พงศ์สุวรรณ (2562) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมาด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการดำเนินการสอน ได้แก่ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้อง และชัดเจน และ นักศึกษาควรมีความตั้งใจกระตือรือร้น มั่นใจในตนเอง และตรงต่อเวลา ด้านการดำเนินการจัดการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ อาจารย์ในเทศก์ควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนดรองลงมาจัดทดสอบ ความรู้ เกี่ยวกับการสอนก่อนออกฝึกสอน และทักษะในการสอน และการเขียนแผนการสอนด้านอาจารย์พี่เลี้ยง ได้แก่ ควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ และควรประเมินผลตาม ความเป็นจริง และมีการวิจารณ์ผลการสอน 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับความถึ มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ อาจารย์ในเทศก์ควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนด ควรให้คำแนะนำ และ ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้องและชัดเจน ซึ่งสอดคล้อง กับ วัฒนพร จตุรานนท์ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาของนิสิตปฏิบัติการสอน หลักสูตร การศึกษบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลวิจัยพบว่า ผล การศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามระดับ พบว่า นิสิตที่ฝึก ปฏิบัติการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ระดับประถมศึกษา และระดับปฐมวัยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และ 3) ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนพบว่า นิสิตที่ ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ) ส่วนนิสิตที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่ง สอดคล้องกับ ปวีณา เมืองมูล (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์ ผลวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการสอนด้านเทคนิคและวิธีสอนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักศึกษามีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอน พฤติกรรมการสอนด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักศึกษานักศึกษายอมรับและให้ความสำคัญในผลงานของนักเรียนทุกคน พฤติกรรมการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักศึกษาใช้สื่อที่ผลิตเอง และพฤติกรรมการสอนด้านการวัดและประเมินผลระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักศึกษาได้ใช้แบบทดสอบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูสร้างขึ้นเอง 2) ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงพบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และครูพี่เลี้ยงให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการอบรมเพื่อให้ นักศึกษาได้มีความรู้และทักษะอย่างพอเพียงที่จะนำไปใช้ในการสอน 3) ปัญหาที่นักศึกษาพบในระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ ปัญหาด้านการควบคุมชั้นเรียน และนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่สอน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตจันทบุรี จำแนกตามโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ฝึกปฏิบัติการสอนพบว่า มีความแตกต่างในด้านการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ด้านกระบวนการสอน ด้านทักษะการถาม – ตอบ ด้านการคุมชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการรับรู้สภาพ ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ในหลายแง่มุม สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ 1) จำนวนนักเรียนและขนาดห้องเรียน โดยโรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องไม่มากนักทำให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนนักเรียนต่อห้องค่อนข้างมาก ทำให้การบริหารจัดการชั้นเรียนยากขึ้น และอาจต้องใช้เทคนิคการสอนที่สามารถครอบคลุมกลุ่มนักเรียนขนาดใหญ่ เช่น การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.39^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.61 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 การแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เพิกเฉยต่อการเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.74^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.61 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 ความร่วมมือของนักเรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.25^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33, ค่า S.D. = 0.72 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00, ค่า S.D. = 0.84 การควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.78^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 2) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ เสียงดังรบกวนภายนอกชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.57^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.56 การรบกวนนักเรียนขณะที่ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.77^*$, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.13, ค่า S.D. = 0.63 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.59 3) ภาระงานและบทบาทของนักศึกษา

ฝึกสอน โดยโรงเรียนขนาดกลางงานอาจไม่หนักมาก มีโอกาสได้รับมอบหมายงานหลายด้าน เช่น การดูแลกิจกรรมของโรงเรียน การช่วยสอนหลายระดับชั้น ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโครงสร้างงานชัดเจน อาจถูกกำหนดให้สอนเฉพาะบางชั้นเรียน และมีภาระงานสูงขึ้น เช่น การประเมินผลที่ซับซ้อนมากขึ้น แบบฝึกหัดใช้ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.79*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20, ค่า S.D. = 0.67 มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนทุกครั้ง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 1.00*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.06, ค่า S.D. = 0.70 การให้แรงเสริมกำลังใจแก่นักเรียนหลังการประเมินผล มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.45*, $P \leq .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.26, ค่า S.D. = 0.45 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40, ค่า S.D. = 0.50 และทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนการสอน โรงเรียนขนาดกลางอาจมีอุปกรณ์การเรียนที่จำกัด นักศึกษาฝึกสอนอาจต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาอุปกรณ์การสอนเอง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้นมักมีทรัพยากรที่ครบครัน เช่น ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับแพรวนภา เรียงริลา และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู ผลวิจัยพบว่า 1) กรอบสมรรถนะการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครูมีประกอบด้วย 4 สมรรถนะย่อย คือ (1) สมรรถนะด้านการเข้าใจผู้เรียน (2) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน (3) สมรรถนะด้านการประเมินผลผู้เรียน และ (4) สมรรถนะด้านจิตวิสัย 2) แบบประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครูประกอบด้วยเกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้พฤติกรรมกำหนดระดับ 5 ระดับ และเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับมีความเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับระดับคุณภาพ มีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน คือ นักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์ กับครูพี่เลี้ยง ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ เทอดทูน คำชาย และคณะ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ผลวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้และมีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์นิเทศก์และด้านครูพี่เลี้ยง 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่า สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านเพศ ประสบการณ์การสอนและสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

จากการอภิปรายสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุที่นักศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติการสอนมีหลายปัจจัย เช่น การขาดประสบการณ์ในการสอน การขาดทักษะในการใช้สื่อการสอน และการควบคุมชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่อ้างอิงในหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีและการจัดการชั้นเรียน นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างในการรับรู้ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ในเรื่องของความท้าทายด้านสุขภาพและการปรับตัว

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์การสอนจริง ซึ่งการอบรมควรเน้นที่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงและการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของชั้นเรียนที่แตกต่างกัน

5.3.1.2 ควรเพิ่มการปรึกษาหารือระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศก์อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักศึกษาได้รับคำแนะนำที่ตรงจุด โดยเฉพาะในด้านการจัดการชั้นเรียนและการปรับใช้สื่อการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างการสอนจริง

5.3.1.3 ควรมีการจัดการฝึกอบรมและการจำลองสถานการณ์ในการควบคุมชั้นเรียนที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ศึกษามีทักษะที่พร้อมรับมือกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมยากต่อการจัดการในสถานการณ์จริง

5.3.1.4 ควรมีการฝึกฝนทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถามที่เหมาะสมในชั้นเรียน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถจัดการกับคำถามของนักเรียนและนำเนื้อหากลับเข้าสู่บทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.4.2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมกลุ่มนักศึกษาจากหลายสาขาวิชาหรือหลายสถาบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่างในสภาพและปัญหาการสอนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5.4.2.2 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการสอน โดยเฉพาะการศึกษาความสามารถของนักศึกษาในการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน

5.4.2.3 ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การสอนของนักศึกษาและความสามารถในการจัดการชั้นเรียนเพื่อหาวิธีการฝึกฝนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะ

5.4.2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาในระหว่างการฝึกสอน เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนและช่วยเหลือนักศึกษาในการจัดการความเครียดและปัญหาทางจิตใจ

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2547). *การสื่อสารกับการพัฒนา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรมการฝึกหัดครู.(2529). *กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี.
- กรกัญญา ราชนพสิทธิ์.(2561). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพระดับปริญญาตรีเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจียน วันทนีตรระกูล. (2567). *สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา: โรงเรียนเซตุนศึกษาอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่*. วารสารมจร ล้วนนาวิชาการ (มกราคม-มิถุนายน).
- คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี.(2550). *บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี*. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาชีพระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสันตผล.
- คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา.(มปป). *สาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี*. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา. (2564). *การนิเทศการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- ชาธิณี ตรีวิทย์.(2557). *การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.prc.ac.th/document/teacher/curriculum/4c5991e59785af35dccb3f2de80863ce8fd1307.pdf>.
- ชัยภรณ์ หงส์นวล. (2561) ปัจจัยนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี. <https://www.gotoknow.org/posts/465845>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2566.
- นพพงษ์ บุญจิตราดล. (2519). *แนวคิดในการจัดการนิเทศฝึกสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ.(2547). *การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ กรณิกิจ. (2550). *การพัฒนา รูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การประเมินตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมวล ตันยะ.(2537). *ปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรีวิทยาลัยครูนครราชสีมา*. คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา.
- ปวีณา เมืองมูล. (2561). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์*. คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ปราณี อมรรัตนศักดิ์. (2539). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน (รายงานผลงานวิจัย)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญศรี สมัย (2546). การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยนุช อุดมเกียรติสกุล. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชน จังหวัดปทุมธานี. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2. บุรณาการวิจัย ใช้อิงความรู้สู่ความยั่งยืน. (886). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2538). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน หน่วยที่ 1-4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2553). การสอนคิดด้วยโครงงาน : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร. (2562). สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา ชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- พิมพ์พา ตามี (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมในโรงเรียนเรียนรู้รวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- พวงรัตน์ ไชยศิริ และคณะ. (2520). คู่มือการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฉลิมชัยการพิมพ์.
- แพรวนภา เรียงริลา และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2563)
- มนัสวี ศรีนนท์ (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย (มกราคม-มิถุนายน).
- ดิเรก พรสีมา. (2554). การพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ดวงใจ สีเขียว. (2549). การพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศาโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดทูน คำชาย และคณะ. (2562). การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์ ปี ที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).
- วรารณ ศรีวิโรจน์ (มปป : 2-11) ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครูและลักษณะครูที่ดี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนพร จตุรนนท์. (2560). การศึกษาสภาพปัญหาของนิสิตปฏิบัติการสอน หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University* (กันยายน).
- วาสนา สังขพุ่ม และ ณมน จีรังสุวรรณ (2560). การพัฒนาระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*.8(1); January-June.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา แนวคิดและกรณีศึกษา.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.
- คันสนีย์ จันทรสถิตย์พร. (2549). *การพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสมผสานสัมพันธ์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน ไวยบุญญา. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย* (มกราคม-มิถุนายน).
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2541). *ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : ไอเดียสแควร์.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2543). *รายงานการศึกษาของฮ่องกง*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *เอกสารการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ภวิสาณัช ศรีศิริวงศ์.(2558). *การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหศาสตรเพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2527). *การนิเทศการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมทรง สุพานิช. (2556). *การศึกษาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สมาน เอกพิมพ์ และชัยวัฒน์ สุภัทรากุล.(2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิดไตร่ตรองด้านศาสตร์การสอนของนักศึกษาครูโดยบูรณาการแนวคิดผสมผสานแบบยืดหยุ่นโดยใช้เทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- เสถียร เทพรทอง. (2543). ปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาลัยครูอุบลราชธานี. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สายหยุด จำปาทอง. (2529). การพัฒนาคุณภาพของครูด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2541). *คุณภาพครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). *การพัฒนาวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2550). *การสร้างเครื่องมือวิจัย*. กรุงเทพฯ :ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล. (2553). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).*
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2545). *เทคโนโลยีการศึกษาหลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อัจฉรา ประไพตระกูล. (2520). *ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา วัฒนานรงค์ และสุมานัน รุ่งเรืองธรรม. (2541). *การประเมินกลุ่มวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อับดุลฮาติม อาแด และอิบบรอเฮง อาลฮูเซน. (2561). *ศึกษาผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- Britton, Linda R., and Anderson A. Kenneth. *Peer Coaching and Pre-service Teachers. Examining an Underutilized Concept*. [Online]. Accessed 1 January 2009. AvailableFromhttp://www.sciencedirect.com/science?_ob=MIimg&_imagekey=B6BD84W232CV-1-1&_cdi=5976&_user=1184727&_pii=S0742051x09000766&_orig=search&_coverDate=02%2F28%2F2010&_ak=999739997&view=c&wchp=dGLbVtzzSkWA&md5=a44278b59857883e3776_567_cc15a4ba2&ie=/sdarticle.pdf.
- Brophy, G. M. (2006). *A study of the process used by academic affairs administrators at participating institutions of higher education to select instructional technology tools for faculty use instruction in undergraduate classes*. West Hartford, CT: University of Hartford Press.

- Broen, Thomas, J. (1988). *Student teaching in a Secondary School*. New York : Harper Row Publishers.
- Cirocki, A., & Imsa-ard, P. (2024). Reflective practice in teacher education: A study of pre-service teacher development. *Journal of Teacher Education*, 15(2), 189-207.
- Dinham,D.and Stritter. (1996). *The Analysis Design and Implementation of Information Systems*. rded. New Jersey : Prentice-Hall.
- Joyce, B., and Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development* (3rd ed.). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Troutman. (1998). *Institutional Guide, National Youth Sports Program, University of Nevada, Las Vegas*.
- Glickman, C. D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: Developmental*.
- Pajak, Phillip E. (1990). *Identification of Supervisory Proficiency Project Althea*, Georgia Department of Curriculum and Supervision, University of Georgia.
- Stratemeyer, K and Lindsey, J. (1996). *System Concepts for Manaement*. 4thed. California: Mayfield Pubishing Company.
- Thongkoo, P., Wichan, T., & Sittisak, S. (2024). The role of instructional media in enhancing classroom management and learning effectiveness. *International Journal of Instructional Technology*, 14(2), 234-250.
- Kate, M. (2007). *Social and academic benefits of looping primary grade student*. Retrieved April 28, 2021, from <http://www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleURL&>.
- Wiggins, Sam, P. (1997). *Why Student Teaching? The Student Teacher in Action*. Boston : Allyn and Bacon.
- Yeesunsong, C., Jitbanjong, S., & Khamhaeng, P. (2023). Technology integration in Thai classroom teaching: Challenges and opportunities. *Journal of Education and Learning Development*, 22(3), 112-129.
- Zahro, A., & Yunus, M. (2024). Cultural diversity and teaching practices in international teaching programs: A case study in Thailand. *Journal of Multicultural Education*, 12(1), 90-105.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน	(ศน.บ.) ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศศ.ม.) ภาษาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์	(ปร.ด.) การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา (ค.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (ศษ.ม.) การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยฯ (วศ.บ.) วิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.คชา ประณีตพลกรัง	(ศษ.ด.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศษ.ม.) การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ศน.บ.) การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นายมงคล สารินทร์	(กศ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (รบ.) ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ศน.บ.) การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นายรักษัทวี โต	(M.A.) Global Management and Innovation of Enterprises (กศ.ม.) จิตวิทยาการศึกษา (ศน.บ.) การสอนภาษาอังกฤษ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ โทร ๑๑๕๓ - ๑๑๕๔

ที่ ๗๙๐๙ / ๖๐๔๓๗

วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.พันธุ์ชัช ศรีทิพนธ์

ด้วย พระจักรพรรษ์ จกภทโท, ดร. และคณะ อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ในการนี้จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และเที่ยงตรงที่สุด

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับ
การดำเนินการวิจัยเรียบร้อยแล้ว.

พระจักรพรรษ์
(พระจักรพรรษ์ จกภทโท, ดร.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.พันธุ์ชัช ศรีทิพนธ์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ โทร ๑๑๕๓ - ๑๑๕๔

ที่ ศ๙๐๙ / ๖๐๔๓๗

วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ใช้วิชาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย (IOC)

เจริญพร นายมงคล สารินทร์

ด้วย พระจักรพัชร จกภทโท, ดร. และคณะ อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ในกรณีนี้จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยที่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และเที่ยงตรงที่สุด

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขออนุญาตเป็นผู้ใช้วิชาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

รับ เป็นผู้สอน
๑๙ เม.ย. ๖๗ / ๖๐๔๓๗

พระจักรพัชร
(พระจักรพัชร จกภทโท, ดร.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

Ok.
(มงคล สารินทร์)
19 เม.ย. ๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ โทร ๑๑๕๓ - ๑๑๕๔

ที่ ๗๙๐๙ / ๖๐๔๓๗

วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย (IOC)

เรียน พระมหาเกรียงไกร สิริวิฑฒโน

ด้วย พระจักรพัชร จกภทโท, ดร. และคณะ อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ในการนี้จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และเที่ยงตรงที่สุด

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

พระจักรพัชร
(พระจักรพัชร จกภทโท, ดร.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

รับเป็นพี่เลี้ยงทบทวนเครื่องมือวิจัย
พระมหาเกรียงไกร สิริวิฑฒโน
(พระมหาเกรียงไกร สิริวิฑฒโน)
๑๙ เม.ย. ๖๗

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอน
ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของ
นักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษาปฏิบัติการสอน
 - ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้น
เรียน
3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านตอบให้ครบทุกข้อคำถามและให้ข้อมูลการ
ตอบที่ตรงตามสภาพความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล
ต่อไป
4. แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อ
ผู้ตอบแบบสอบถามใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศการปฏิบัติการสอนใน
สถานศึกษาของนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ของสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษาปฏิบัติการสอน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง
2. โปรดเติมข้อความ ตัวเลข ลงในช่องว่าง..... ให้สอดคล้องกับคำถามในแต่ละข้อ

รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

1. สถานภาพ [] บรรพชิต [] ชาย [] หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ประเภทสถานศึกษาที่ไปทำการปฏิบัติการสอน
 - [] สถานศึกษาขนาดเล็ก
 - [] สถานศึกษาขนาดกลาง
 - [] สถานศึกษาขนาดใหญ่
4. ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน
 - [] ระดับประถมศึกษาตอนต้น
 - [] ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
 - [] ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - [] ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
5. จำนวนคาบที่ทำการปฏิบัติการสอนรวมทั้งหมด.....คาบ/สัปดาห์
6. ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการสอน
 - ค่าหนังสือ ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน คิดเป็นเงินประมาณ.....บาท
 - ค่าเดินทางจากที่พักไปสถานศึกษา คิดเป็นเงินประมาณ.....บาท
 - ค่าที่พักอาศัยระหว่างการปฏิบัติการสอน คิดเป็นเงินประมาณ.....บาท
 - ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (อาหาร ของใช้ส่วนตัว ฯลฯ) คิดเป็นเงินประมาณ.....บาท
7. สถานที่พักระหว่างการปฏิบัติการสอน
 - [] หอพักในมหาวิทยาลัย
 - [] สถานศึกษาจัดไว้ให้
 - [] เช่าบ้านอยู่
 - [] อยู่กับพ่อ-แม่ หรือญาติพี่น้อง
 - [] อยู่บ้านเพื่อน
 - [] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. บรรยากาศในห้องทำงานของนักศึกษา
☐ มีเสียงดังรบกวน เช่น.....
☐ ไม่มี
9. ในการปฏิบัติการสอนในครั้งนี้ นักศึกษามีปัญหาด้านสุขภาพหรือไม่
☐ มี เช่น.....
☐ ไม่มี
10. ในขณะที่ทำการปฏิบัติการสอน นักศึกษาได้มีการประชุมกับครูพี่เลี้ยงบ่อยเพียงไร
☐ เคยประชุม จำนวน.....ครั้ง
☐ ไม่เคยประชุมเลย
11. ท่านมีความประสงค์ที่ต้องการพบครูพี่เลี้ยงเพื่อต้องการความช่วยเหลือ ปรีกษาหารือ
☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
☐ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ☐ บ่อย ๆ ตลอดเวลา
12. ท่านได้รับการนิเทศการสอนในชั้นเรียนจากครูพี่เลี้ยงหรือไม่
☐ ไม่เคยเลย ☐ 1-2 ครั้ง ☐ 3-4 ครั้ง
☐ 5-6 ครั้ง ☐ ทุกครั้งที่ทำการสอน
13. หน้าที่ความรับผิดชอบของท่านนอกจากการปฏิบัติการสอน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ เป็นครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
☐ เป็นที่ปรึกษาชมรม เช่น.....
☐ งานด้านธุรการ
☐ งานด้านปกครอง
☐ งานกิจกรรม เช่น.....
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

1. ข้อใดเป็นปัญหาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนประสบในระหว่างการศึกษา**มากที่สุด** ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
2. ข้อใดเป็นปัญหาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนประสบในระหว่างการศึกษา**มาก** ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
3. ข้อใดเป็นปัญหาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนประสบในระหว่างการศึกษา**ปานกลาง** ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
4. ข้อใดเป็นปัญหาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนประสบในระหว่างการศึกษา**น้อย** ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
5. ข้อใดเป็นปัญหาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนประสบในระหว่างการศึกษา**น้อยที่สุด** ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ตัวอย่าง

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้	✓				

ความหมาย การกำหนดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้มีปัญหาระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านกระบวนการสอน					
1.	การนำเข้าสูบทเรียนตามแผนการสอน					
2.	การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน					
3.	ทำการสอนเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					
4.	การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา					
5.	การเรียงลำดับเนื้อหาบทเรียน					
6.	การบรรยายเนื้อหาบทเรียน					
7.	ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน					
8.	การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ					
9.	การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน					
10.	การสรุปเนื้อหาบทเรียน					
11.	การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน					
12.	การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นอย่างชัดเจน					
13.	จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหาบทเรียน					
14.	การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในขั้นการทำแบบฝึกหัด					
15.	การตรวจรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง					
16.	การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด					
17.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกระบวนการสอน

.....

.....

.....

.....

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านทักษะการถาม - ตอบ</u>					
18	การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง					
19	การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน					
20	การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน					
21	นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด					
22	นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเขียน					
23	การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ					
24	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านทักษะการถาม - ตอบ

.....

.....

.....

.....

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน</u>					
31	แบบฝึกหัดมีคำถามลักษณะการแบบจำ					
32	มีคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น					
33	มีการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนทุกครั้ง					
34	แบบฝึกหัดที่ใช้ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม					
35	ให้แรงเสริมกำลังใจแก่นักเรียนหลังการประเมิน					
36	ให้คำแนะนำหนังสือประกอบการค้นคว้าเพิ่มเติม					
24	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์นิเทศก์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของอาจารย์นิเทศก์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนของนักศึกษา

2. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านตอบให้ครบทุกข้อคำถามและให้ข้อมูลการตอบที่ตรงตามสภาพความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ของสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์นิเทศก์
ตอนที่ 1 สถานภาพของอาจารย์นิเทศก์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง
2. โปรดเติมข้อความ ตัวเลข ลงในช่องว่าง..... ให้สอดคล้องกับคำถามในแต่ละข้อ

รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน

1. สถานภาพ [] บรรพชิต [] ชาย [] หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ท่านได้รับ
[] ปริญญาตรี [] ปริญญาโท [] ปริญญาเอก
4. ท่านมีประสบการณ์ด้านการสอน
[] 1-5 ปี [] 6-10 ปี [] 11-15 ปี
[] 16-20 ปี [] สูงกว่า 20 ปี
5. จำนวนคาบสอนรวมทั้งสิ้น.....คาบ/สัปดาห์
6. ท่านเคยทำหน้าที่อาจารย์นิเทศหรือไม่
[] ไม่เคย [] 1-2 ปี [] 3-4 ปี
[] 5-6 ปี [] มากกว่า 6 ปี
7. ท่านเคยได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาหรือไม่
[] เคย [] ไม่เคย
8. นอกจากการปฏิบัติการสอนแล้วท่านมีหน้าที่ในด้านใดบ้าง
[]
[]
9. ท่านคิดว่าระยะเวลาของการออกนิเทศการสอนแต่ละครั้งควรใช้เวลากี่วัน
[] 4-5 วัน [] 6-7 วัน [] 10-11 วัน
10. ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทางไปนิเทศ
[] รถส่วนตัว [] รถราชการ [] รถประจำทาง
11. ท่านได้รับความสะดวกในการขอเบิกจ่ายค่าเดินทาง ค่าที่พัก เบี้ยเลี้ยงในการไปราชการ
นิเทศนักศึกษาฝึกสอนเพียงใด
[] ได้รับความสะดวก
[] ไม่ได้รับความสะดวก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

1. ข้อใดเป็นปัญหาการนิเทศปฏิบัติการสอน มากที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
2. ข้อใดเป็นปัญหาการนิเทศปฏิบัติการสอน มาก ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
3. ข้อใดเป็นปัญหาการนิเทศปฏิบัติการสอน ปานกลาง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
4. ข้อใดเป็นปัญหาการนิเทศปฏิบัติการสอน น้อย ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
5. ข้อใดเป็นปัญหาการนิเทศปฏิบัติการสอน น้อยที่สุด ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ตัวอย่าง

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้	✓				

ความหมาย การกำหนดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้มีปัญหาระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านคุณลักษณะความเป็นครู					
1	นักศึกษาแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบ					
2	นักศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา					
3	นักศึกษาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ต่อหน้านักเรียน					
4	นักศึกษาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็น ยิ้มแย้มอยู่เสมอ					
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่					
6	นักศึกษาประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน					
7	นักศึกษาเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีลีลา การพูด และวาจาที่สุภาพ					
8	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
9	นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านคุณลักษณะความเป็นครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เกี่ยวกับตัวนักศึกษา	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม					
11	นักศึกษามีความขยัน ความอดทน ต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
12	นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดดัดแปลงใน การทำสื่อการสอน					
13	นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อครูพี่เลี้ยง และ บุคคลอื่นๆ					
14	นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง					
5	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่					
16	นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
17	นักศึกษามีการปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการ เรียนการสอน					
18	นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียน					
19	นักศึกษามีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยี ใหม่					
20	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนของ
นักศึกษา

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านกระบวนการสอน					
1	การนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการสอน					
2	การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน					
3	ทำการสอนเนื้อหาตรงความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					
4	การใช้วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา					
5	การเรียงเนื้อหาบทเรียน					
6	การบรรยายเนื้อหาบทเรียน					
7	ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน					
8	การแสดงวิธีการสาธิตก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ					
9	การใช้เวลาทำการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการ สอน					
10	การสรุปเนื้อหาบทเรียน					
11	การให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่สอน					
12	การยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นได้อย่าง ชัดเจน					
13	จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังจากการให้เนื้อหา บทเรียน					
14	การแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในชั้นทำ แบบฝึกหัด					
15	การตรวจปรับหลังจากการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง					
16	การแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่เมื่อนักเรียนตอบผิด					
17	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกระบวนการสอน

.....

.....

.....

ลำดับ	สภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เกี่ยวกับตัวนักศึกษา	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ด้านทักษะการถาม - ตอบ</u>					
18	การใช้คำถามที่มีคุณค่าและถูกต้อง					
19	การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง และชัดเจน					
20	การใช้คำถามกับนักเรียนอย่างทั่วถึงทั้งชั้นเรียน					
21	นักเรียนซักถามนอกเรื่องมากเกินไป สอนไม่ทันเวลาที่กำหนด					
22	นักเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นปะปนในการพูดและการเรียน					
23	การตอบคำถามของนักเรียนด้วยความมั่นใจ					
24	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการคุมชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๐๐๕๒/๒๕๖๗

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง: การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชา
การสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

TITLE: A STUDY OF THE NOVICE TEACHERS' CONDITIONS AND PROBLEMS IN TEACHING
PRACTICUM MAJORING IN TEACHING THAI, FACULTY OF EDUCATION, MAHAMAKUT BUDDHIST
UNIVERSITY

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

พระจักรพรรดิ จกภทโท

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่
๑/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ มติที่ ๑๐/๒๕๖๗ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัย
ดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์
ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรอง
ผลการพิจารณาการทำวิจัยในมนุษย์ฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๓ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ออกให้ ณ วันที่ ๒๔ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ลงนาม

(พระมทมนรินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-ฉายา-นามสกุล พระจักรพรรค์ จุกกภทโท, ดร.
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. คุณวุฒิ

คุณวุฒิการศึกษา	สถาบันที่สำเร็จการศึกษา	ปีที่จบ
ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2566
ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2560
ศษ.บ. (การสอนภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2557

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1 บทความวิจัย

พระจักรพรรค์ จุกกภทโท. (2566). วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย: แนวทางพัฒนาผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 351-361.

พระจักรพรรค์ จุกกภทโท. (2565). การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน), 284-297.

พระจักรพรรค์ จุกกภทโท. (2564). การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป. วารสารพุทธมัตถ์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม), 97-105.

4. ประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา

4.1 ประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา 7 ปี

4.2 รายวิชาที่สอน

- รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางการสอนภาษาไทย
- รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า
- รายวิชาวิเคราะห์วรรณกรรมไทยร่วมสมัย
- รายวิชาวิธีการสอนภาษาไทย
- รายวิชาการปฏิบัติกรรมฐาน
- ประเด็นทางการบริหารการศึกษา